

Riksdagens protokoll

2001/02:33

Fredagen den 23 november

Kl. 9.00 – 11.44

Protokoll
2001/02:33

1 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Britt Bohlin* (s) avsagt sig uppdraget som fullmäktig i Riksbanken.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokratiska riksdagsgruppen på grund av uppkomna vakanser anmält *Carin Lundberg* som fullmäktig i Riksbanken och *Sonia Karlsson* som suppleant för fullmäktige i Riksbanken.

Andre vice talmannen förklarade valda till

fullmäktig i Riksbanken

Carin Lundberg (s)

suppleant för fullmäktige i Riksbanken

Sonia Karlsson (s)

3 § Ny riksdagsledamot, m.m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprövningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att *Anne Ludvigsson* (s), Sturefors, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 januari 2002 sedan *Viola Furubjelke* (s) avsagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Från Valmyndigheten har också inkommit protokoll angående utseende av ersättare.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya le-
damoten och protokollet angående ersättare och därvid funnit att de blivit
utfärdade i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen.

Stockholm den 22 november 2001

Lars Tottie/

Kerstin Siverby

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om för-
slag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till ut-
skottet:

2001/02:FPM21 Förslag till rådsförordning om tillfälligt varvsstöd
KOM (2001) 401 till näringsutskottet

5 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid arbets- plenum torsdagen den 22 november

MJU3 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier

Punkt 3 (Allas delaktighet i ett regionalt och socialt samlat Sverige)

1. utskottet

2. res. 2 (c)

Votering:

266 för utskottet

14 för res. 2

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 70 m, 30 v, 35 kd, 11 fp, 11 mp, 2 -

För res. 2: 1 kd, 13 c

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 4 (Skogsbrukets effekter på särskilt försurningskänsliga områden)

1. utskottet

2. res. 3 (m)

Votering:

207 för utskottet

69 för res. 3

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 1 m, 30 v, 36 kd, 12 c, 11 fp, 10 mp

För res. 3: 68 m, 1 -

Frånvarande: 24 s, 12 m, 13 v, 6 kd, 6 c, 5 fp, 6 mp, 1 -

Punkt 10 (Miljögarantin)

1. utskottet

2. res. 5 (v, mp)

Votering:

238 för utskottet

41 för res. 5

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 70 m, 35 kd, 13 c, 11 fp, 2 -

För res. 5: 30 v, 11 mp

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 7 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 28 (Kalkning)

1. utskottet

2. res. 13 (kd)

Votering:

219 för utskottet

35 för res. 13

25 avstod

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 70 m, 29 v, 11 mp, 2 -

För res. 13: 35 kd

Avstod: 1 v, 13 c, 11 fp

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 7 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 62 (Havsmiljön)

1. utskottet

2. res. 39 (fp)

Votering:

268 för utskottet

12 för res. 39

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 70 m, 30 v, 36 kd, 13 c, 11 mp, 1 -

För res. 39: 11 fp, 1 -

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 97 (Kretsloppsförsäkringar m.m.)

1. utskottet

2. res. 67 (fp)

Votering:

269 för utskottet

11 för res. 67

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 107 s, 70 m, 30 v, 36 kd, 13 c, 11 mp, 2 -
För res. 67: 11 fp
Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

BoU2 Överföring av fastighetstillbehör

Punkt 1 (Lagförslagen)

1. utskottet
2. res. 1 (m, kd, c, fp)

Votering:

148 för utskottet

131 för res. 1

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 30 v, 11 mp

För res. 1: 69 m, 36 kd, 13 c, 11 fp, 2 -

Frånvarande: 24 s, 12 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU2 Offentliganställdas bisysslor

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Domares bisysslor)

1. utskottet

2. res. 1 (kd)

3. res. 2 (mp)

Förberedande votering:

34 för res. 1

11 för res. 2

233 avstod

71 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

232 för utskottet

37 för res. 1

11 avstod

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 70 m, 30 v, 13 c, 11 fp, 1 -

För res. 1: 35 kd, 1 mp, 1 -

Avstod: 1 kd, 10 mp

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

KU6 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen
Kammaren biföll utskottets förslag.

KU12 Riksdagens arbetsformer

Punkt 5 (Ledamöternas placering i plenisalen)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd)

Votering:

176 för utskottet

104 för res. 1

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 2 m, 30 v, 1 kd, 13 c, 11 fp, 11 mp, 1 -

För res. 1: 68 m, 35 kd, 1 -

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 8 (Europaparlamentarikers deltagande i riksdagsdebatter)

1. utskottet

2. res. 2 (fp)

Votering:

268 för utskottet

12 för res. 2

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 70 m, 30 v, 36 kd, 13 c, 11 mp, 1 -

För res. 2: 11 fp, 1 -

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 10 (Budgetprocessen)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

250 för utskottet

30 för res. 3

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 70 m, 36 kd, 13 c, 11 fp, 11 mp, 2 -

För res. 3: 30 v

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 21 (Registrering av ledamöters ekonomiska intressen)

1. utskottet

2. res. 6 (v, mp)

Votering:

237 för utskottet

43 för res. 6

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 s, 70 m, 36 kd, 13 c, 11 fp, 2 -

För res. 6: 2 s, 30 v, 11 mp

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 22 (Regionalt riksdagskontor i Göteborg)

1. utskottet

2. res. 7 (fp)

Votering:

260 för utskottet

13 för res. 7

4 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 68 m, 27 v, 35 kd, 13 c, 8 mp, 2 -

För res. 7: 1 kd, 10 fp, 2 mp

Avstod: 2 v, 1 fp, 1 mp

Frånvarande: 24 s, 13 m, 14 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU3 Fortsatt giltighet av 1952 års tvångsmedelslag och lagen om hemlig kameraövervakning

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU1 Underhåll till barn som fyllt 18 år

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU3 Revisorer

Punkt 1 (Frågan om privat tillsyn)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

208 för utskottet

71 för res. 1

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 s, 30 v, 36 kd, 13 c, 11 fp, 11 mp, 1 -

För res. 1: 70 m, 1 -

Frånvarande: 25 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU4 Internationella frågor om makars och sambors förmögenhetsförhållanden

Kammaren biföll utskottets förslag.

LU5 Likvidation av aktiebolag m.m.

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Skärpta regler om tvångslikvidation)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, m)

Votering:

175 för utskottet

104 för res. 1

70 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 2 m, 30 v, 1 kd, 13 c, 11 fp, 11 mp

För res. 1: 68 m, 34 kd, 2 -

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 7 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 3 (Utredning angående verkan av styrelseledamots avgång)

1. utskottet

2. res. 2 (kd, m)

Votering:

172 för utskottet

108 för res. 2

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 s, 30 v, 13 c, 11 fp, 11 mp

För res. 2: 70 m, 36 kd, 2 -

Frånvarande: 24 s, 11 m, 13 v, 6 kd, 5 c, 5 fp, 5 mp

6 § Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2001/02:LU2
Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135).

Anf. 1 BERIT ADOLFSSON (m):

Fru talman! Lagutskottets betänkande LU2 gäller en handlingsplan för konsumentpolitiken som ska gälla fr.o.m. den 1 januari 2001, alltså om en månad och en vecka.

Hela 84 olika yrkanden är ställda i detta betänkande. Det visar att frågorna är intressanta för politikerna. Jag är inte så säker på att medborgarna är lika intresserade. De flesta konsumenter vet vad de vill handla och kan ta reda på produktens kvalifikationer, och förhoppningsvis finns det några människor kvar som kan säga nej till ett erbjudande på grund av att de inte har råd att köpa produkten eller tjänsten. Det är för de andra som denna politik gäller.

Den här är en proposition som bygger på den parlamentariska utredningen *Starka konsumenter i en gränslös värld*. Som bekant delade jag inte majoritetens slutsatser mer än på en punkt, nämligen den som skulle göra konsumenten stark, dvs. utbildning. Det var betecknande nog den enda som regeringen inte anammade.

Min uppfattning är att konsumenten som individ kan bli stark, säker och trygg i sin köpsituation endast genom att öka sin egen kunskap. Statens ansvar är att skapa klara regler som vanliga medborgare kan förstå utan juridisk expertis. För dem som har handikapp, fysiska eller psykiska, eller av andra skäl inte kan ta till sig information finns andra vägar till stöd och hjälp.

Om en vuxen normalbegåvad människa överbeskyddas och inte får göra sina egna misstag hindras den från att utvecklas och lära sig och därmed även från att träna på att bli bättre. Hur skulle det se ut om föräldrar aldrig gav barnen en chans att lära sig att stå för sina egna handlingar? Då skulle de förbli barn och behöva föräldrarnas skydd hela livet. Sådant är inte livet, och sådan bör inte heller konsumentpolitiken vara.

Ja, det framgår med all önskvärd tydlighet att jag har en annan uppfattning än majoriteten i utskottet, och det är jag i min fulla rätt till. Det är det som är demokrati.

Jag lyssnade på morgonandakten i förra veckan. Nu får man inte kalla det för andakt utan för betraktelse. Den var en hyllning till den envisa människan. En envis människa är den som har en ståndpunkt och vågar stå för den. Det är en människa som har civillurage nog att stå emot den gängse uppfattningen och som vågar lyssna på sin övertygelse. Enligt den definitionen är jag envis i min övertygelse om att detta är helt fel väg att gå för att få starka konsumenter.

När jag nu har lämnat min varudeklaration går jag över till de reservationer som Moderata samlingspartiets representanter i utskottet har lämnat till det här betänkandet.

Det är reservation 1, som jag yrkar bifall till. Vi vill att den princip som ska ligga till grund för all politik, inklusive konsumentpolitiken, ska vara att kunden alltid har rätt och att det är den enskilde som ska göra sitt val och tryggt kunna förlita sig på sin egen kunskap, sunda lagar och en

lyhörd och ansvarstagande marknad. Regeringen minskar i realiteten den verkliga konsumentmakten genom att gå in och styra och ställa.

Reservation 2 gäller målen för konsumentpolitiken. Bland de delmål som regeringen sätter upp vill vi att det femte, kunskapsmålet, ska sättas främst, eftersom det är en förutsättning för att de andra målen ska kunna nås. Det är det enskilda mål som skulle kunna göra att de andra konsumentinsatserna blir onödiga. Därigenom skulle de avsatta resurserna, både personella och ekonomiska, kunna användas på andra områden som har stora brister.

Även hushållningsmålet skulle bli uppfyllt om människor lärde sig att sköta sin egen ekonomi, lärde sig av sina misstag och framför allt lärde sig att avstå från det som de inte har råd till. Det har generation efter generation fått lära sig, och jag är rädd att den enkla principen inte gäller i dag. Det visar den diskussion som finns om den s.k. överskuldsättningen. En skuld är ett tecken på att någon har köpt eller gjort någonting som den egentligen inte hade råd till. Dumma saker gör alla någon gång i livet, och för det mesta får man stå sitt kast och lära sig av det. Om nu någon annan ska betala mina skulder, någon som inte ens har haft nytta av produkten, vart leder det?

Reservation 4 rör kommunal konsumentverksamhet. Vi anser inte att offentligt finansierade konsumentrådgivare är det bästa sättet att använda skattemedel eller att hjälpa konsumenterna. Det finns förslag i utredningen om att genom lagstiftning tvinga alla Sveriges kommuner att inrätta konsumentvägledning. Där gick regeringen på vår linje, dvs. att det ska byggas på frivillighet. Ibland är regeringen riktigt förståndig!

Vår nästa reservation, nr 7, handlar om konsumentundervisning, och det har jag redan talat om. Vi vill att skolungdomar ska ges möjlighet att lära sig privatekonomi på ett konkret och praktiskt sätt i grundskolan och att privatekonomi bör vara ett möjligt tillvalsämne i gymnasieskolan.

Reservation nr 9 gäller ideella organisationer. Vi anser att statens insatser inte ska ökas, utan gradvis tonas ned för att konsumentsammanslutningar av olika slag ska kunna bildas, växa och ta på sig större uppgifter.

Det finns flera sidor på Internet att tillgå kostnadsfritt, bl.a. Consumer Intelligence och Spara Pengar, men dessa underkänns eftersom de betjänar båda kontrahenterna i vad som kallas marknaden.

Fru talman! Reservation nr 11 gäller produktsäkerhetslagens tillämpningsområde. Den lagen är ett stöd och ett skydd för konsumenterna. Den kringgärdar produktion av tjänster och varor, så att säkerhet och kvalitet upprätthålls.

På ett område finns ingen säkerhet för de tjänster som erbjuds, nämligen inom offentlig verksamhet, t.ex. sjukvård, skola och omsorg. Dit kan man gå, men inte få rättelse. I den verksamheten kan tjänster skada utan att produktsäkerhetslagen gäller.

Det gäller t.ex. inom det område där den enskilde är särskilt svag, ofta i dubbel bemärkelse, i förhållande till sin motpart, nämligen inom den offentliga sjukvården. Där har man sitt eget försäkringssystem, där sker tillsynen i egen regi och där hänger man ut den enskilda anställda genom ett prickningssystem. Var finns producentens ansvar, och var gömmer sig de verkligt ansvariga?

Prot. 2001/02:33
23 november

*Handlingsplan för
konsumentpolitiken
2001–2005*

Massmedierna har uppmärksammat att alltför många patienter har fått en behandling som de inte har förväntat sig, om de har fått någon alls. I många fall, alltför många, har vården skadat dem. Många patienter är oroliga, och den stressade personalen får ofta klä skott för missnöjet.

Vi moderater har länge drivit frågan om att utvidga produktsäkerhetslagen. Redan vid behandlingen i riksdagen 1988/89 framhöll vi att lagen också måste omfatta varor och tjänster som erbjuds i offentlig verksamhet. Stegvis har vår inställning fått ett allt bredare stöd. Den stora fördelen med att utvidga produktsäkerhetslagen till offentlig verksamhet är att lagen därigenom bättre skulle kunna fungera som en garanti och därmed stärka konsumentskyddet när konsumenten, förhoppningsvis tillfälligt, kallas för patient.

Inom EU pågår ett omfattande arbete inom det konsumentpolitiska området. Regeringen, som smickrar sig med att vara föregångare, borde gå i bräsch även för att medborgarna ska ha samma rättigheter hos sjukvården som hos skomakaren.

Den sista reservationen, fru talman, nr 12, gäller forskning på det konsumentpolitiska området. Bakgrunden är att detta politiska område enligt regeringen inte tillhör någon speciell akademisk disciplin. Det är lätt ordnat genom att lägga det på en disciplin, t.ex. beteendevetenskap, eftersom man ändå ska ta reda på vad människor gör med de pengar som de har kvar när skatten är betald. Man vill också påvisa de påfrestningar för enskilda hushåll som samhällsliga strukturförändringar orsakar, och man vill belysa hur skadlig en snabb samhällsutveckling är för konsumenterna.

I våras skapades ett centrum för konsumentvetenskap, och enligt resonemangen inom kommittén ska detta sedan bli en egen vetenskaplig disciplin. Det finns storslagna ambitioner om att detta ska blomma ut till ett europeiskt institut för konsumentforskning. Nu föreslås att detta centrum ska få den blygsamma summan av 3,7 miljoner för att komma i gång. Därefter, fast det står inte i propositionen, ska bidrag ur det allmänna forskningsanslaget öronmärkas till detta specialområde. Efter en uppbyggnadsperiod uppskattas medelsbehovet till 15 miljoner per år, och det bör vara garanterat för en period om minst sex år. En omfördelning av forskningsresurser till förmån för konsumentforskning ska alltså ske på andra forskningsområdens bekostnad.

Vi anser att forskningen ska vara fri. Detaljstyrning med krav på ökad samhällsnytta av det ena eller andra slaget begränsar den akademiska friheten och riskerar dessutom att få motsatt verkan. Forskning är naturligtvis centralt på ett sådant område som konsumentpolitiken, där mycket är politisk ideologi, men en fri forskning har bättre förutsättningar att lyckas. Statens mål bör därför vara att skapa förutsättningar för utveckling och bibehållande av starka och självständiga forskningsinstitutioner.

Med detta, fru talman, har jag gått igenom det digra antalet av reservationer mot innehållet i detta betänkande. Jag vill upprepa att jag yrkar bifall endast till reservation 1; detta för tids vinnande. Jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer.

Anf. 2 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 3.

Propositionen som behandlas i detta betänkande handlar om en handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005, en övergripande plan med vida målinriktningar som också visar på många frågeställningar som är under behandling. Det kan därför förväntas att regeringen successivt efterhand kommer med flera specificerade förslag inom olika delområden inom konsumentpolitiken. Kristdemokraterna kommer givetvis att noga följa utvecklingen och, då vi finner det påkallat, genom motioner eller på annat sätt aktualisera frågor inom handlingsplanens ram.

Regeringen har som underlag för propositionen bl.a. haft betänkanden från konsumentpolitiska kommittén och också till stora delar lagt fram förslag i linje med dessa, men också i ett antal fall varit lyhörd för bl.a. vår reservants synpunkter i kommittébetänkandet, vilket vi så klart tycker är bra.

Vi har från Kristdemokraterna inget att invända mot de fem huvudmål för konsumentpolitik som föreslagits, dvs. inflytandemålet, hushållningsmålet, säkerhetsmålet, miljömålet och kunskapsmålet.

Fru talman! Från bl.a. Synskadades Riksförbund har det dock förts fram förslag om att ett sjätte huvudmål borde ha funnits med, nämligen tillgänglighet och användbarhet för funktionshindrade konsumenter. Vi kristdemokrater tycker att det finns en stor relevans i ett sådant sjätte huvudmål och har därför i en motion lagt fram ett yrkande om detta.

Det är klart att det kan invändas att redan med den nu lagda planen ska tillgänglighet och användbarhet för alla, också funktionshindrade, ses som inkluderade i planen. Detta är lätt att säga, men det ska också efterföljas och hela tiden finnas med i det konsumentpolitiska utvecklingsarbetet. Därför hade det varit bra att speciellt poängtera de funktionshindrades rättmätiga krav genom ett huvudmål också i den konsumentpolitiska handlingsplanen.

Det kan också invändas, precis som utskottet gör i betänkandet, att de funktionshindrades krav redan finns beaktade genom besluten i handikappbetänkandet våren 2000. Det är naturligtvis bra att handikapppolitiken inkluderar alla typer av problem för funktionshindrade, också problem som finns för funktionshindrade som konsumenter. Men vi menar att det hade varit en styrka och ett uttalat fullföljande av handikappbetänkandets mening att också starkt markera dessa frågor angelägenhet genom att föra fram dem som ett huvudmål i konsumentpolitiken, ett synsätt som jag i alla fall har uppfattat har stöd även hos Sveriges konsumentråd.

Vi kristdemokrater har därför reserverat oss till förmån för ett sådant sjätte huvudmål, en reservation som jag redan inledningsvis yrkade bifall till.

Fru talman! Kristdemokraterna noterar med tillfredsställelse att regeringen, som jag tidigare nämnde, i propositionen beaktat den reservation i kommitténs slutbetänkande där vår representant finns med. Vi tycker således att det är bra att regeringen inte föreslår att en konsumentvägledning ska vara en obligatorisk uppgift utan frivillig. Vi tycker att det är viktigt att den kommunala självstyrelsen får råda. Vi vill att lösningarna vad beträffar konsumentvägledning ska kunna skilja sig i olika kommuner eftersom behoven och förutsättningarna kan se så olika ut. Genom frivillig konsumentvägledning kan också andra finansieringsformer ut-

vecklas, t.ex. genom ett aktivt samarbete med det lokala näringslivet och fristående konsumentorganisationer.

När det gäller kommitténs förslag att inrätta ett konsumentdepartement tycker vi liksom regeringen att något sådant departement inte behövs. Vi anser att det redan nu bör finnas kapacitet inom Regeringskansliet för analys och relevant behandling av konsumentfrågorna och stöder därför i stället förslaget att bilda ett råd för konsumentfrågor i Regeringskansliet till vilket, som det står i propositionen, företrädare för de organisationer och myndigheter som har störst anknytning till konsumentfrågor bör inbjudas att delta.

I motsats till vad kommittén föreslagit är vi också överens med regeringen om att konsumentkunskap inte ska göras till ett obligatoriskt ämne i gymnasiet. Konsumentrelaterade problem och frågeställningar kan, utöver i ämnet hemkunskap, även belysas i de redan obligatoriska ämnena, t.ex. matematik, samhällskunskap osv. Men vi anser också att det är viktigt att ungdomar får ökade kunskaper i grundläggande konsumentkunskap och att detta bör återspeglas i en utökning av denna undervisning i redan befintliga ämnen.

Fru talman! När det gäller de föreslagna delmålen är de ganska breda och allmänt hållna. Därför är det inte heller speciellt svårt att ställa sig bakom dessa: vägledning, information och utbildning, ideella organisationers ökande inflytande och starkare ställning för konsumenterna på de finansiella marknaderna, för att nu nämna några av de åtta delmålen.

Alla delmålen är ju angelägna att arbeta med och täcker in väldigt mycket av sådant som är viktigt för konsumenterna. Jag tänker inte i någon större omfattning beröra delmålen, men jag vill ta upp några punkter som faller in under dessa, och samtidigt nämna ställningstaganden till några motionskrav.

Först vill jag dock konstatera att många av motionskraven redan på olika sätt är under behandling av regeringen och i EU och därför avslås i betänkandet.

I en kristdemokratisk motion som kan sorteras in under delmålet vägledning, information och utbildning begär motionären ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om annat kött än nötkött kan ursprungsmärkas på samma sätt som detta. I dag finns ju frivillig ursprungsmärkning, men just märkning av olika slag av kött är en så angelägen fråga för många människor i Sverige att vi borde kunna gå före och åtminstone undersöka möjligheten att införa obligatorisk märkning, även om det pågår ett EU-arbete.

Alldeles nyligen har vi fått veta att märkning av fisk ska införas genom EU-beslut. Märkning av de olika köttslagen känns minst lika angeläget med tanke på all uppståndelse runt djursjukdomar, svältfödda djur, antibiotikaanvändning, långa djurtransporter och mycket annat.

När det gäller konsumentskyddet på området distansförsäljning och finansiella tjänster så är det naturligtvis angeläget att det stärks. Nu har ju dels regeringen tillsatt en särskild utredare med uppgift att kartlägga och analysera frågor om konsumentskyddet vid finansiell rådgivning, dels pågår ett arbete inom EU som har kommit ganska långt. Därför tycker vi att det är rimligt att avvakta vad dessa olika aktiviteter kommer fram till.

Vi anser att det är viktigt att konsumenträtt och konsumentmakt ska stärkas vad gäller offentligt finansierade och styrda verksamheter som

sjukvård, utbildning, barnomsorg osv. Ett led i detta är att låta konsumenttjänstlagen och konsumentköplagen utvidgas till att även omfatta dessa verksamheter. Det har aviserats att studier ska göras av effekterna för konsumenterna av att nya marknader öppnats för konkurrens. Vi vill avvakta dessa studier och har därför nöjt oss med att tillsammans med Moderaterna och Centerpartiet endast lägga fram ett särskilt yttrande.

Kristdemokraterna har också ett motionsyrkande som handlar om att det i det standardiseringsarbete som rör konsumentområdet ska tas hänsyn till användbarhet och tillgänglighet för funktionshindrade konsumenter vid utformning av standarder för såväl produkter som tjänster. Det här motionsyrkandet skulle då kunna gå in i begreppet produktsäkerhet i propositionens delmål.

Det här är som vi ser det en mycket angelägen fråga. Det har under behandlingen av motionen dock framkommit att i särskilda arbetsgrupper inom SIS och andra standardiseringsorgan bevakas och beaktas de funktionshindrades synpunkter och intressen. Det betonas också i betänkandet vikten av att de kunskaper och erfarenheter som handikapporganisationerna besitter tas till vara och får komma till uttryck i standardiseringsarbetet, och vidare att utskottet förutsätter att regeringen noga följer frågan och överväger vilka ytterligare insatser som bör komma till stånd. Vi har därför nöjt oss med endast ett särskilt yttrande när det gäller detta motionsyrkande.

Därmed, fru talman, är jag klar med mitt anförande.

Anf. 3 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Dagens konsumtionsutbud ställer stora krav på konsumenterna för att de ska kunna göra rätt val anpassat till plånbok, funktion och miljö. En av grundförutsättningarna för att människor ska kunna göra ett bra val är att de får god information inför sina köp. Att redan i grundskolan ge barn och ungdomar bra konsumentundervisning är en mycket viktig förberedelse inför vuxenlivet. Konsumentundervisning som ges i skolan ska vara ett naturligt inslag och bör därför brytas ned på ämnesområden och i princip finnas med i varje ämne. Hushållning med resurser, återvinning och källsortering bör gå som en grön tråd genom undervisning och information.

Centerpartiet har länge arbetat för att en konsekvent märkning av livsmedel ska komma till stånd, tyvärr utan stöd i riksdagen. En konsekvent märkning av livsmedel avseende produktionsland, produktionsmetoder, förekomsten av modifierade produkter, antibiotika, hormoner, bestrålning, färgämnen och andra tillsatser bör införas.

Sammantaget kan sägas att konsumentmakten är beroende av en väl fungerande märkning av livsmedel. Detta gäller naturligtvis även i mycket hög grad halvfabrikat och färdigmat. Ekologisk odling kan också gynnas av att konsumenterna ställer krav på den mat de köper. Genom att fler konsument väljer ekologiska livsmedel kan produktionen öka och priserna sjunka på dessa produkter.

Nya trender där allt mindre tid ägnas åt att laga mat ställer krav på livsmedelsmarknaden och människors möjligheter att genom märkning göra upplysta val. Väl utbildade och kritiska konsumenter är någonting positivt för hela livsmedelssektorn, eftersom de i nästa led medverkar till att seriösa producenter gynnas.

Jag yrkar bifall till vår reservation nr 6.

Så om ideella organisationer. Frågan om sund och säker mat löses inte enbart genom myndigheter och lagstiftning, utan det måste även till starka civila konsumentorganisationer som kan driva på utvecklingen. Genom att man låter konsumenter i samverkan axla ett större ansvar växer engagemanget underifrån.

Centerpartiet anser därför att det bör undersökas om en del av pengarna till Konsumentverket kan omfördelas för att stödja konsumenternas egna organisationer. Regeringen måste bli bättre på att ta till vara det som finns hos de ideella organisationerna, folkrörelserna och naturligtvis den enskilda individen.

Regeringens förslag att tillsätta en arbetsgrupp som ska lämna förslag till hur organisationerna ska ges ökat inflytande avstyrker vi. Det finns ingen anledning att utöka myndighetsinsatserna. Vi föreslår att medborgarna själva ska få mer att säga till om. I betänkandet finns ett inflytandemål. Vi i Centerpartiet har för avsikt att genom våra förslag öka människors inflytande. Vi uppmanar regeringen att ge människor och organisationer förtroendet att själva komma med förslag.

Med anledning härav yrkar jag bifall till reservation 10.

När det gäller etisk märkning har Centerpartiet i en motion yrkat på att även textilier ska ha en tydlig märkning av vilka produktionsmetoder som använts. I dag märks endast kläder med tillverkningsland. Det är oroande rapporter som påvisar att textilier kan innehålla restprodukter dels av bekämpningsmedel som används vid odling av råvaran, dels även farliga färgämnen m.m. De som kommit i kontakt med textilierna har drabbats av hudutslag. Vi anser att Sverige inom EU måste arbeta för att alla textilier ska miljömärkas. Det fanns tidigare en sådan lag men den upphörde att gälla 1993 då den ansågs vara ett handelshinder inom EU. Frågan bör åter bli aktuell på EU-nivå med hänvisning till larmrapporterna.

Angående nya marknader kan man säga att alltför verksamhetsområden inom den offentliga sektorn avknoppas och privatiseras, främst tjänstesektorn. Det betyder att likartade tjänster erbjuds konsumenterna såväl från den privata som från den offentliga sektorn, men konsumenterna kan inte på några civilrättsliga grunder ifrågasätta felaktigheter som begåtts av den offentliga sektorns företrädare. Konsumentmakten skulle kunna stärkas betydligt om konsumenttjänstlagen utvidgades till att även gälla tjänster som utförs i offentlig regi.

Vi har valt att inte reservera oss i denna fråga, utan vi nöjer oss med ett särskilt yttrande, detta beroende bl.a. på att man inom EU-kommissionen senast den 1 januari 2003 kommer att rapportera om vilka behov som finns och åtgärder som man inom EU avser att vidta inom tjänstesektorn.

Centerpartiet har väckt en motion med krav på ett sjätte konsumentmål angående de funktionshindrade. Men efter utskottsbehandlingen, där det framkom att konsumentpolitiken för funktionshindrade anses ingå och tillgodoses i de nationella målen för de funktionshindrade, har vi därför valt att inte fullfölja motionsyrkandet. Enligt utskottet antogs så sent som våren 2001 de nationella målen, och riksdagen har också prioriterat att arbeta med tre arbetsområden där handikapperspektivet ingår. Med den redogörelsen i utskottet nöjer vi oss.

För övrigt instämmer Centerpartiet i utskottsmajoritetens förslag rörande de konsumentpolitiska målen, kommunal konsumentverksamhet och konsumentforskning.

Prot. 2001/02:33
23 november

*Handlingsplan för
konsumentpolitiken
2001–2005*

Anf. 4 KARIN JEPSSON (s):

Fru talman! Ledamöter och åhörare! Konsumentpolitiken är en del av välfärden. Det är självklart för mig som socialdemokrat. En aktiv och verkningsfull konsumentpolitik är lönsam för den enskilde, för näringsidkaren och för samhället.

Det är inget gammalt politiskt område och har heller inte blivit upplyft av stora flertalet, ett område som tyvärr inte åtnjuter den status det borde ha. Men trots det påstår jag att detta är ett område som vi måste arbeta aktivt med. Det vi, som enskilda individer, tjänar på en aktiv konsumentpolitik kan många gånger uppväga en sämre löneutveckling, dvs. att det ger mer pengar i plånboken. Om vi gör felaktiga köp, om det gäller varor eller tjänster, kostar det en massa pengar och ger problem helt i onödan.

Näringsidkare som har respekt för mig som enskild konsument tjänar på det genom att mitt förtroende för henne eller honom ökar. En välutbildad, stark konsument klarar sig själv, vilket gagnar henne eller honom och den seriösa näringsidkaren. Rätt köp gör att jag som konsument slipper dyra kostnader för dåliga produkter.

Alla tjänar på att en näringsidkare är seriös. Alla tjänar på en stark konsument.

Överskuldssättning, som många konsumenter drabbas av, kan vara personliga katastrofer som i slutändan kan kosta samhället mycket pengar. Det kostar också näringsidkarna stora summor.

Fru talman! Ibland känns det som att vissa partier anser att det finns murar mellan konsumenten, näringsidkaren och samhället. Så är det inte och kan heller aldrig bli. Dels är de olika aktörerna beroende av varandra, dels tillhör vi alla minst två av dessa grupper. Flera tillhör alla tre grupperna.

En fråga som inte precis har den högsta statusen bland våra politiska områden har trots allt en otroligt stor betydelse för var och en av oss i vardagen. De fem mål som vi numera har att ta ställning till känns väldigt relevanta.

Inflytandemålet innebär att konsumentens ställning och inflytande på marknaden ska stärkas. Som konsument vill jag ha ett starkt inflytande över den s.k. marknaden. Jag vill inte känna att jag inte vet vad jag ska handla.

Hushållningsmålet innebär att hushållen ska ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt. För många är resursbristen i första hand brist på pengar. Då gäller det att få pengarna att räcka till. Det är nog så besvärligt i en tid när utbudet bara ökar. För andra är resursbristen främst beroende på att tiden inte räcker till. Då är det viktigt att slippa springa runt och jämföra och kontrollera allt jag behöver köpa om jag inte vågar lita på marknaden.

Säkerhetsmålet innebär att konsumenternas hälsa och säkerhet ska skyddas. Om jag köper varor eller tjänster vill jag också vara säker på att de inte är skadliga vare sig för mig, för familjen eller för någon annan.

Miljömålet innebär att sådana konsumtions- och produktionsmönster ska utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling. I dag är de flesta införstådda med att våra produktionsmönster liksom våra konsumtionsmönster påverkar miljön. Det är viktigt att de inte utarmar vårt jordklot. Det är viktigt att vi kan välja varor som är skonsamma mot miljön, bra varor som är märkta, så att jag lätt kan välja vad som är viktigt.

Kunskapsmålet innebär att konsumenten ska ha tillgång till god vägledning, information och utbildning. Det är det nya målet, och det känns mycket bra att det är med. För att vi ska kunna utnyttja allt som en aktiv konsument behöver är det viktigt att vi har tillgång till en bra utbildning, att vi har tillgång till god vägledning och att vi har tillgång till bra information. Det står numera med i propositionen och i lagutskottets betänkande som vi ska behandla i dag. Med glädje yrkar jag bifall till det målet.

Utskottet ställer sig också bakom följande delmål som finns i propositionen:

- Vägledning, information och utbildning till konsumenterna ska vidareutvecklas.
- Ideella organisationer ska ges möjligheter till ökat inflytande i konsumentpolitiken.
- Konsumenten ska ges en starkare ställning på de finansiella marknaderna.
- Arbetet med produktsäkerhet och marknadskontroll, särskilt när det gäller barns säkerhet, ska förstärkas.
- Konsumentforskningen ska stödjas.
- Konsumenterna ska ges förbättrad information om priser.
- Konsumenterna ska ges bättre förutsättningar att agera på nyligen konkurrensutsatta marknader.
- Miljömärkningen och den etiska märkningen ska få större spridning.

Här har vi poängterat att vi vill veta om regeringen tänker ändra i dessa delmål. Med andra ord vill vi ha möjlighet att påverka dessa i så fall.

Propositionen har föregåtts av en utredning med många bra förslag. Alla förslag finns inte med i propositionen, men de flesta finns beaktade på så sätt att det ska tillsättas utredningar för att man ska kunna verkställa förslagen. Den stora bristen med utredningen var att tiden var för knapp. Därför är det nödvändigt att titta vidare på en hel del områden.

Det här var en liten inledning om vikten av en aktiv konsumentpolitik. Det finns ett parti som skiljer ut sig i väldigt stor utsträckning i synen på vad som menas med god konsumentpolitik, och det är moderaterna. Moderaternas syn är att alla ska klara sig själva och att marknaden är självsanerande. Om det ändå vore så väl!

Berit Adolfsson inledde sitt anförande med att säga att moderaterna skiljer sig väldigt mycket från oss övriga partier, och det håller jag med

om. Berit Adolfssons uppfattning är att det är en rättighet som man har i en fri demokrati. Det är det som stimulerar den fria demokratin, att vi har olika uppfattningar. Att vi kan diskutera olika uppfattningar är också det som gör att riksdagsuppdraget är så roligt. Det är nästan det enda som jag och Berit Adolfsson är överens om.

Sedan har jag en fråga till Viviann Gerdin. Jag blev lite orolig. Plötsligt verkar det som att Centerpartiet är på väg att närma sig moderaternas syn på konsumentpolitiken. Det kan väl ändå inte vara möjligt. I så fall blir jag väldigt besviken.

Fru talman! Tyvärr krävs det en hel del regleringar och stöd från samhällets sida för att detta ska fungera. Att samhällets stöd till konsumentpolitiken skulle vara ett uttryck för planekonomi och förmyndarmentalitet känns främmande för mig som socialdemokrat. Med andra ord: Min och Berit Adolfssons syn på konsumentpolitiken skiljer sig mycket åt.

Enligt Berit Adolfssons syn kan jag som konsument inte göra ett fritt val. Det är befängt. Att det skulle innebära att jag fråntas min konsumentmakt känns lika främmande. Kan verkligen Berit Adolfsson på fullt allvar hävda att mitt fria val är begränsat på grund av att vi har ett starkt konsumentverk?

Hur många hyllmeter varor finns det inte i våra varuhus? Hur många olika sorters tvättmedel, mjöl och strumpor finns det välja mellan? Nog finns det så mycket att det räcker när jag ska välja.

Vad beträffar reservationerna som handlar om kunskapsmålet vill jag yrka avslag till dessa, inte för att jag inte tycker att det är ett viktigt mål, utan därför att målen inte är rangordnade. Det är fem jämställda mål och det är bra. Ska vi rangordna målen blir det svårt att veta vilket mål som ska vara tvåa, trea osv.

Jag yrkar avslag på reservationerna 1,2 och 15.

Ett annat krav som finns i reservation 3 av kristdemokraterna handlar om att funktionshinder situation ska uppmärksammas i ett eget mål. Det kan verka bra, om vi inte vill att den handlingsplan för handikappolitiken som vi antog för cirka ett och ett halvt år sedan ska följas.

Vi har beslutat att följande mål ska gälla för handikappolitiken:

- Det ska finnas en samhällsgemenskap med mångfald som grund.
- Samhället ska utformas så att människor med funktionshinder i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet.
- Det ska vara jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder.

Det är viktigt att vi arbetar mot de målen och inte fortsätter att göra samhället otillgängligt för de personer som drabbats av någon form av funktionshinder. Förutom detta har numera Konsumentverket en viktig roll i det här arbetet som sektorsmyndighet.

Jag vill dock understryka att vi socialdemokrater har arbetat och arbetar för att samhället ska bli tillgängligt för alla.

Jag yrkar avslag på reservationen.

Märkningsfrågorna är ständigt aktuella. Som det går att läsa både i propositionen och i vårt betänkande pågår det mycket inom det här om-

rådet. I årets budgetproposition står att säkra livsmedel är ett prioriterat område, och inom EU pågår ett lagstiftningsarbete som stämmer väl överens med det som krävs i motionerna. Det känns rätt att se vad som kommer ut av det. Blir inte resultatet acceptabelt finns det all anledning att återkomma i frågan.

Jag yrkar avslag på reservationerna 5 och 6.

Reservationerna som behandlar de ideella organisationerna kan avslås därför att det i dag finns alla möjligheter för de frivilliga organisationerna att arbeta aktivt i den riktning som de själva önskar. Det avsätts mera pengar till dessa organisationer – jag tänker då på de 10 miljoner som avsatts till ett ungdomsprojekt. Från utskottets sida anser vi också att det bör övervägas om det ekonomiska stödet kan öka. Vi är på intet sätt oense om behovet av de frivilliga organisationernas arbete. Det är ett oerhört viktigt komplement till både Konsumentverkets och konsumentvägledarnas arbete.

Jag yrkar avslag på reservationerna 9 och 10.

Moderaternas syn på det offentliga engagemanget i konsumentpolitiken har jag redan berört, och jag delar inte alls deras syn.

Produktsäkerhetslagen har diskuterats vid alla tidigare konsumentpolitiska debatter. Frågan är viktig, men fortfarande finns det speciallagar som täcker sådana offentliga tjänster som det handlar om. Det som har tillkommit är att vissa tjänster avreglerats, och det får till följd att även här finns det mer att göra. Därför säger regeringen i propositionen att produktsäkerhetsarbetet behöver förstärkas på flera punkter och att en översyn bör göras av den svenska lagstiftningen på produktsäkerhetsområdet i samband med genomförandet av det nya produktsäkerhetsdirektivet. Visar det sig att det behövs skärpningar utgår utskottsmajoriteten ifrån att regeringen tar initiativ till det.

Jag yrkar avslag på reservation 11.

Etisk märkning tas upp i reservation 13 av moderaterna. Den yrkar jag avslag på. Både den etiska märkningen och miljömärkningen är viktiga instrument för den som vill välja efter just dessa kriterier. Det är bra att utvecklingen går framåt. Det finns mycket i propositionen som täcker motionskraven.

Det yrkande som finns i reservation 14 täcks också av de förslag som finns i propositionen. Därför yrkar jag avslag även på den.

Reservation 16 tar upp frågan om tvistlösning utom domstol, en fråga som väl täcks av pågående arbete. Även här yrkar jag avslag på reservationen.

Fru talman! Som ni lagt märke till har jag inte berört områdena kommunal konsumentvägledning, utbildning och forskning. Det beror på att Marianne Carlström kommer att ta upp dem i sitt inlägg.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till lagutskottets hemställan och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 5 BERIT ADOLFSSON (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja läsa upp en mening på s. 69 i propositionen för Karin Jeppsson och kanske få hjälp med att tyda den. Där står det angående medborgare och konsument att den idealtypiske kunden visar sitt missnöje genom att byta producent, medan den idealtypiske brukaren

– tydligen patienten – påverkar beslutsfattarna att förbättra den befintliga verksamheten.

Jag vill fråga Karin Jeppsson: Hur ska en sjuk människa liggande i en säng kunna förbättra den befintliga verksamheten genom att påverka beslutsfattarna?

Anf. 6 KARIN JEPPSSON (s) replik:

Fru talman! Inom de områden det gäller, framför allt hälso- och sjukvård, finns speciallagstiftningar som täcker väldigt mycket av det som tas upp i Berit Adolfssons krav. Det finns redan lagar som täcker det här. Vad skulle då ytterligare en ny lag göra för skillnad för den sjuke som ligger i sin säng? Jag förstår faktiskt inte riktigt frågan.

Anf. 7 BERIT ADOLFSSON (m) replik:

Fru talman! Tycker Karin Jeppsson att en patient har samma rättigheter och trygghet som en person som lämnar ifrån sig en produkt för lagning, t.ex. till en skomakare? Tycker Karin Jeppsson att patienten får möjligheter att kritisera och ställa den som är ansvarig till ansvar för felaktigheter och bristande kvalitet inom vården?

Anf. 8 KARIN JEPPSSON (s) replik:

Fru talman! Jag måste säga att tanken inte ens har föresvävat mig att jag ska jämföra en sjuk person som ligger i en säng med en klackning av en sko. Jag har svårt att svara på frågan såsom Berit Adolfsson framställer den.

Jag tycker däremot att det är fullständigt självklart att en person som är i behov av vård och omsorg ska få precis den vård och omsorg som personen behöver och ska naturligtvis också kunna klaga till olika organ. Vi har Patientskadenämnden och Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. Det finns många instanser där en person kan få rättelse.

Men, ursäkta mig Berit Adolfsson, att jämföra en sjuk person med en skolagning stämmer inte riktigt för mig.

Anf. 9 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja svara på Karin Jeppssons påstående att vi skulle ha närmat oss Moderaterna.

Centerpartiet står kvar vid de fem nationella målen, både de som ligger sedan tidigare och de nya kunskapsmålen. Det måste också klart ha framgått i slutet av mitt anförande.

Vi har också klart och tydligt argumenterat för högre ambitioner när det gäller livsmedelsmärkningen. Därför förstår jag inte Karin Jeppssons påstående i det avseendet.

Att vi går längre än Socialdemokraterna både vad det gäller märkningen och även när det gäller att ideella organisationer ska få mer insyn och inflytande i konsumentpolitiken tycker vi är viktigt. Det står vi upp för och känner stolthet över.

När det gäller konsumentundervisning kan jag också känna att vi går längre än vad Socialdemokraterna och regeringen gör. Men det är ingenting som vi skäms för. Vi tycker att det är viktigt att barn och ungdomar och naturligtvis även vuxna ges större möjligheter att få en ökad kunskap

om varor, så jag förstår inte riktigt påhoppet här. I grunden ligger ju ändå de fem nationella målen i konsumentpolitiken som vi har tagit ställning till sedan tidigare.

Anf. 10 KARIN JEPPSSON (s) replik:

Fru talman! Tack, Vivianne Gerdin, det gläder mig. Men det är tillägget om att den statliga konsumentpolitiken skulle spela en väldigt liten roll som gör att Moderaternas och vår uppfattning skiljer sig väldigt mycket åt. Jag blev faktiskt lite orolig att Centerpartiet plötsligt inte tycker att vi ska ha konsumentverk och konsumentvägledning. Men då får jag säga att det var skönt att Vivann Gerdin rättade till det.

När det gäller märkning och när det gäller de ideella organisationerna har vi inga olika uppfattningar. Vi vill nå samma mål. Det är nog bara det att vägarna för att nå målet är lite olika. Vi tror att vi successivt måste bygga upp de här olika systemen.

Både i propositionen och i betänkandet framgår tydligt märkningssystemets betydelse för oss som enskilda. Men det framgår också att vi tycker att de ideella organisationerna på sikt kanske behöver ännu mer pengar än vad de har i dag, men inte på bekostnad av Konsumentverket utan som ett komplement. Det behövs i så fall mer pengar till de frivilliga organisationerna.

Anf. 11 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Fru talman! Till Karin Jeppsson vill jag säga att enligt den information som jag har i dag känner konsumentorganisationerna som företrädar konsumenterna att de skulle kunna göra mycket mer. Men de har inte ekonomiska resurser. Enligt upplysningar finns det ett visst utrymme inom Konsumentverkets budget.

Vi fäster väldigt stor vikt vid synsättet att man ska jobba underifrån och inte ha ett ovanifrånperspektiv. Att bara tillsätta en arbetsgrupp som ska se på inflytandefrågorna är en sak som vi tycker är helt fel. Varför inte i stället integrera de ideella organisationerna och folkrörelserna och låta dem komma in med synpunkter? De kan helt klart tala om vad det är de vill. De kanske också har förslag på andra sätt att få inflytande.

Anf. 12 KARIN JEPPSSON (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte exakt, men jag tror att de ideella organisationerna med ganska stor sannolikhet kommer att finnas representerade i arbetsgruppen. På det sättet blir det naturligtvis ett arbete som tas fram underifrån och inte någonting som kommer att tryckas på de ideella organisationerna och deras sätt att arbeta. Ideella organisationer fungerar ju så att det är deras engagemang och deras intresseområden som gör att de växer och blir starka.

Anf. 13 KJELL ELDENSJÖ (kd) replik:

Fru talman! När det gäller tillgänglighet och användbarhet för funktionshindrade konsumenter kan jag i och för sig förstå tankegången från Socialdemokraternas och Karin Jeppssons sida. Dessa frågor har tagits upp i en handikapplan.

Det antas planer i olika ämnesområden. Nu antas planer inom konsumentpolitiken. Ofta går frågorna in i varandra. Det är därför som vi tycker att det hade varit läge att i handlingsplanen för konsumentpolitiken också implementera det som har sagts i handikapplanen. Man kan göra det i större eller mindre omfattning, men det står väldigt lite om funktionshinderfrågor och problem i handlingsplanen för konsumentpolitiken. Hade det inte kunnat vara läge att lite ytterligare föra in de här frågorna i konsumentpolitiken?

Anf. 14 KARIN JEPPSSON (s) replik:

Fru talman! Vi diskuterade naturligtvis den här frågan väldigt ingående i vår grupp också. Men om vi gör så att vi bryter ut ett område nu för att vi känner att det är ett oerhört angeläget område, något som jag vet att Kjell Eldensjö vet att jag tycker, är risken att nästa angelägna område, kanske i ett annat utskott, också blir föremål för samma behandling. Så tappar vi plötsligt greppet och den helhetssyn som planen för handikappolitiken ändå ska stå för.

Det finns ingen annan fundering från vår sida än att vi på alla sätt vill se till att funktionshinderade konsumenter får samma möjligheter. Men det bygger på en ännu större grund, en ännu bättre politik, där vi vill att hela samhället ska förändras så att människor inte är funktionshinderade. Vi ska alltså se till att samhället tar bort de hinder som gör att en person känner sig funktionshinderad. Det gäller naturligtvis även när den personen t.ex. ska gå ut och handla i ett varuhus.

Jag måste ändå säga en sak till när jag nu har ordet och har några sekunder kvar. Det gläder mig mycket att Kjell Eldensjö sade att vi kommer att följa det här arbetet efter att Kjell Eldensjö har yrkat bifall till väldigt mycket av det som står i propositionen. Vi kommer att följas åt. Ett område som jag inte kan låta bli att kommentera var när Kjell Eldensjö sade att något konsumentdepartement följer de inte med på. Då skiljer vi oss åt just i den frågan.

Anf. 15 KJELL ELDENSJÖ (kd) replik:

Fru talman! Jag ska inte fördjupa mig just i den första fråga jag hade uppe här. Vi har lite olika synsätt på det här med att implementera olika handlingsplaner i varandra när de går i varandra. Jag ska faktiskt ta upp en lite mer jordnära fråga. Det gäller märkning av kött som inte är nötkött.

I propositionen talas det om motsvarande system för märkning – det finns märkning för nötkött. Det står: ”Motsvarande system för märkning och identifiering finns ännu inte för andra djur, men man arbetar inom EU med ett liknande, enklare system för grisar i grupp. Obligatorisk ursprungsmärkning av griskött till konsument är dock inte aktuell för närvarande.”

Det här är ju faktiskt frågor som är väldigt angelägna för människor i dag på grund av olika saker när det gäller just kött som har dykt upp. Vi har en reservation, som jag i och för sig inte yrkar bifall till för tids vinande som det brukar heta, men jag står givetvis bakom den. Det sägs att frågan för närvarande inte är aktuell. Vad innebär detta? Ska vi vänta länge på det här? Hur jobbar man med den här frågan?

Anf. 16 KARIN JEPPSSON (s) replik:

Fru talman! Det pågår väldigt mycket arbete i den här frågan. Hade det inte varit så att vi vetat att det finns ett stort intresse från olika departement för att arbeta vidare med dessa frågor tror jag att vi kanske hade varit lite tuffare i vår skrivning. Men jag vet att det pågår, och det tycker jag är bra nog. Vi kommer nog att ligga på i den här frågan också, kanske tillsammans med kristdemokraterna, vad vet jag?

Anf. 17 TANJA LINDERBORG (v):

Fru talman! Jag känner att jag vill kommentera lite omkring det som Kjell Eldensjö sade om det eventuella sjätte målet, som mitt hjärta också klappar väldigt starkt för. Vi vände och vred på den frågan mycket och ganska länge. Slutligen, efter det att vi hade varit på Konsumentverket och fått information, landade vi ändå på att de har det som ett sektorsansvar. De fem mål som vi har gäller ju alla konsumenter. Jag vet att funktionshindrade är en särskilt utsatt grupp, men vi har andra utsatta grupper också. Då tänker jag kanske på ensamstående mammor, som är en utsatt grupp. Jag tänker också på våra invandrare, som är en utsatt grupp. Jag har sett att alla inkluderas i dessa mål. Jag har full förståelse för Kjell Eldensjö's uppfattning.

Av det stora antal motionsyrkanden som vi har, närmare bestämt 74 stycken, kan man lätt få intrycket att det råder en stor oenighet om inriktningen på konsumentpolitiken. Så är det inte – med ett enda undantag förstås. De flesta yrkanden som finns här ligger i linje med regeringens proposition, och jag är väldigt glad över den samsyn som trots allt finns. Men det kan inte ha undgått någon här i kammaren eller på åhörarläktaren att det faktiskt finns ideologiska skiljelinjer.

Konsumentfrågor är ju i grunden viktiga demokratifrågor. Konsumentpolitik är ett långsiktigt arbete som ska ha såväl förankring som konsumenternas förtroende. En god konsumentpolitik är också en viktig välfärdsfråga. Men som jag ser det behöver politikområdet hela tiden utvecklas i takt med den ökade globaliseringen, avregleringarna och den snabba utvecklingen av IT-tjänster. Därför är det så beklagligt att moderaterna inte tar fasta på det i stället för att göra konsumentpolitiken till en individfråga.

Från moderaterna har det framhållits att de föreslagna åtgärderna ”styr över konsumenternas fria val” vilket av dem tolkas som ”förmynneri”. Vänsterpartiet delar inte den inställningen. Jag ser i stället att konsumentpolitikens huvuduppgift är att skapa en grund för förtroende genom öppenhet och kommunikation med konsumenter, producenter, oss politiker, föreningsliv och andra intresserade. Det är alltså en ständigt pågående process, ett samtal om vilket innehåll konsumentpolitiken ska ha.

De frivilliga organisationerna är i det här sammanhanget oerhört viktiga aktörer, inte bara här hemma i Sverige utan också i olika internationella forum. Men organisationerna måste få förstärkta resurser för sitt arbete. Vi har skrivit i betänkandet ”på sikt”. I min föreställningsvärld är ”på sikt” redan inför nästa budgetförhandlingar. Sammantaget anser jag i alla fall att den här framlagda handlingsplanen är en bra utgångspunkt för den framtida konsumentpolitiken.

Fru talman! En framgångsrik konsumentpolitik innebär att konsumentfrågorna flyttas upp på den politiska dagordningen. Men moderaterna vill inte ha någon politik alls på området. I stället ska principen *pacta sunt servanda*, dvs. avtal ska hållas, vara vägledande. Därmed synliggörs de grundläggande ideologiska skillnaderna mellan Vänsterpartiet och Moderaterna. Vi är visserligen för *pacta sunt servanda*, men vi anser likväl att kund och säljare inte är jämbördiga parter. Därför är det viktigt med en konsumentlagstiftning som skyddar oss konsumenter mot oskäliga avtalsvillkor.

Vidare framhåller Moderaterna att konsumentpolitiken bygger på en föreställning om att konsumenter är värlösa och näringsidkare elaka. De framför också krav på att Konsumentverket ska reduceras till ett minimum för att det bidrar till "passivitet och skapar dyr och otymplig byråkrati och hela tiden ligger efter i utvecklingen". Så står det faktiskt i Moderaternas motion.

Det här tycker jag är ett helt häpnadsväckande påstående. Jag tycker att det skulle vara klädsamt om vi kunde få konkreta exempel på att verket ligger efter i utvecklingen. Ge oss ett enda exempel, Berit Adolfsson!

Svenska folket har ett stort förtroende för Konsumentverket. Det har ett mycket stort förtroende. Det framgår av kontinuerliga undersökningar som görs av våra myndigheter. Där brukar Konsumentverket alltid ligga i topp. Jag måste erkänna att jag inte förstår den moderata logiken. På vilket sätt ska en avveckling – mer eller mindre – av Konsumentverket kunna leda till starkare och mer medvetna konsumenter? En av de centrala uppgifter som verket har är ju att hjälpa mig som konsument att undvika felaktiga val, alltså att slippa köpa grisen i säcken.

Moderaterna vill också privatisera tidskriften Råd & Rön. Visst, allt är tänkbart. Men finns det några intressenter? Det är klart det möjligen kan bli en ny nisch för Bonniers att muta in som ett led i den mediekoncentration som vi redan har. Råd & Rön har i dag 130 000 prenumeranter, men den läses av betydligt fler. Tidningen har ett genuint gott anseende, och det förekommer rätt ofta att producenter använder sig av Råd & Röns testresultat som ett säljargument. "Bäst i test enligt Råd & Rön" brukar vi kunna se i annonsreklamen, eller hur?

Jag vill också passa på att framhålla att Råd & Rön är självfinansierad. Det går alltså inte en enda skattekrona till Råd & Rön.

Sammanfattningsvis vill jag framhålla att den politik som moderaterna anser ska ligga till grund för konsumentpolitiken i realiteten är en politik som skapar värlösa konsumenter.

Fru talman! I regeringsförklaringen aviserade statsministern att Konkurrensverket och Konsumentverket kan komma att slå samman. Jag vet ju inte om det bara var ett hugskott från Göran Perssons sida, eftersom det sedan har varit väldigt tyst i den här frågan.

Från Vänsterpartiets sida vill jag bara deklarerat att vi är mycket kritiska till ett sådant förslag, därför att det finns en uppenbar risk för att konsumentfrågorna kommer att hamna i bakvattnet. Jag befarar alltså att konsumentpolitiken skulle få en mycket låg prioritet, och därför skulle jag vilja rikta en fråga till de socialdemokratiska företrädarna om hur de ser på förslaget att eventuellt slå samman de två verken och vad de tror att det kan få för konsekvenser för konsumenterna.

Jag vill nu övergå till att lyfta fram några frågor i propositionen som engagerar mig och som jag gärna vill lyfta fram. Den ena gäller märkning, som det har talats mycket om här, och den andra gäller kommunal konsumentrådgivning.

Som konsumenter kan vi i dag köpa t.ex. Rättvisemärkt kaffe, Krav-märkta champinjoner eller miljömärkt tvättmedel. Syftet med märkningen är framför allt att man ska kunna styra sitt konsumtionsval och att öka förtroendet mellan konsumenter och producenter. Märkning kan också ses som en kanal för kommunikation mellan konsumenter och producenter. Det är väldigt positivt att det numera finns ett så otroligt stort utbud av miljömärkta varor. Kravodlade produkter har också fått ett stort genomslag hos konsumenterna. Det är alltså alldeles uppenbart att märkningssystemen har bidragit till ändrade beteendemönster och ändrade produktionsprocesser.

Jag tycker att Kjell Eldensjö och Viviann Gerdin har argumenterat på ett bra sätt när det gäller varför det är viktigt med märkning. Jag tycker också att det är självklart att vi måste få ursprungsmärkning på i stort sett alla livsmedel, men särskilt på köttprodukterna. Men det finns ett problem, nämligen att man inom WTO och EU anser att märkning är ett handelshinder.

Fru talman! Vi lever i ett samhälle där våra möjligheter och livsvillkor starkt påverkas och t.o.m. styrs av vilket kön vi tillhör. Många av de produkter som i dag tillverkas är skapade utifrån normer som har formats efter ett av könen, vanligtvis en man. Detta kan innebära negativa konsekvenser för användare som är av det motsatta könet. Att kunna få göra sina val även ur ett könsperspektiv har ett stort värde för både kvinnor och män. Jämställdhetsmärkning av varor och tjänster tycker jag är ett viktigt medel för att kunna påskynda utvecklingen mot ett mer jämställt samhälle och ett sätt att motverka könsorättvisor. Regeringen har lovat att återkomma i denna fråga, och det ser jag verkligen fram mot.

Det har väckts ett stort antal motioner som rör frågan om att göra kommunal konsumentrådgivning obligatorisk eller att rikta särskilt stöd till de kommuner som tillhandahåller sådan rådgivning.

Jag satt med i den konsumentpolitiska kommittén tillsammans med några av ledamöterna här, och det fanns en klar majoritet som förordade att den kommunala konsumentverksamheten skulle göras till en obligatorisk uppgift för kommunerna. Vi skrev så här i vårt betänkande:

”Lokal konsumentverksamhet är en förutsättning för en framgångsrik konsumentpolitik.”

Och visst är det så. Den kommunala konsumentverksamheten har en nyckelroll när det gäller reklamationer. De flesta ärenden klaras av lokalt i stället för att skickas vidare till Allmänna reklamationsnämnden, och det innebär besparingar för samhället och för konsumenten. Den lokala konsumentvägledningen gör också väldigt många värdefulla förebyggande insatser, t.ex. hushållsekonomisk rådgivning. Det handlar om köpråd och råd när man står inför val av el- eller teleleverantör. Jag kan då få råd från kommunal konsumentvägledning under förutsättning att sådan finns på hemorten. Marknadskontroller är också ett inslag och inte minst fantastiska insatser i skolan. Denna lista kan naturligtvis göras mycket längre.

Jag hade verkligen önskat att regeringen hade lagt fram ett förslag om obligatorisk konsumentvägledning i kommunerna, eftersom jag ser det som en rättighetslagstiftning för kommuninnevånarna att ha en kommunal konsumentrådgivning.

Men sedan har vi en överenskommelse mellan Kommunförbundet och riksdagen, och då är det finansieringsprincipen som gäller. Det är naturligtvis helt rimligt att lagstiftning som påverkar kommunernas ekonomier naturligtvis ska kompenseras fullt ut. Tyvärr finns inte dessa pengar för närvarande, vilket jag djupt beklagar. Jag vet att vänsterpartister i kommuner som saknar konsumentvägledning driver på den frågan, och jag bedömer att antalet konsumentvägledare kommer att öka efter valet om Vänsterpartiet och Socialdemokraterna får ökat väljarstöd i kommunerna.

Fru talman! Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 18 BERIT ADOLFFSSON (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja tala lite grann om konsumentvägledning. I betänkandet, propositionen eller någon annanstans står det att en miljon svenskar saknar konsumentvägledning. Jag tror personligen inte att det är så. Jag tror nämligen att åtta miljoner inte saknar konsumentvägledning alls, eftersom de inte går dit. Det finns alltså så många människor som klarar sig utan vägledning, och det är jag mycket tacksam för. Det visar nämligen att det finns människor som kan fatta egna beslut.

Men jag skulle vilja fråga Tanja Linderborg varför närheten är så viktig i fråga om konsumentvägledning. Nu har man ju t.o.m. beslutat att flera kommuner kan gå ihop om samma område. Jag vet att Tanja Linderborg känner till geografin i Norrland. Om flera kommuner där går ihop blir det väldigt stora områden. Jag undrar om det inte skulle vara bättre att personerna där kunde ringa direkt till Konsumentverket för att få besked om vissa saker.

När det sägs att detta är en välfärdsfråga innebär det att man kramar de väljare som finns i Sverige genom att säga att de är svaga och behöver politikernas skydd och hjälp och i sin allsmäktiga godhet lyfter bort ansvaret för privatekonomin till statens kassa. Därför undrar jag varför det är en välfärdsfråga att störa marknaden som består av köpare och säljare genom att intervensera i dessa frågor.

Anf. 19 TANJA LINDERBORG (v) replik:

Fru talman! Det blev väldigt många frågor. Konsumenterna kan ringa till direkt till Konsumentverket, sade Berit Adolfsson. Ja, men vad kul. Hur ska det gå till, Berit Adolfsson, om ni får bestämma? Ni vill ju mer eller mindre lägga ned Konsumentverket. Det kommer inte att finnas några resurser till detta.

Sedan måste jag svara på en fråga. Det är ju inte konsumentvägledarna som fattar mina beslut. De vägleder mig fram till ett beslut som jag själv fattar.

Varför är närheten viktig? Den är viktig. Det finns modern teknik, och den ska utnyttjas. Men det finns också ett värde i att ha ganska nära till sin konsumentvägledare.

Sedan måste jag rätta Berit Adolfsson på en punkt. Jag är otroligt dålig på geografin i Norrland. Jag känner faktiskt inte till den. Jag bor inte där uppe.

Vi kan klart konstatera att under åren 1991–1993, när borgarna hade regeringsmakten och också hade större inflytande i kommunerna så minskade antalet konsumentvägledningskontor. Men efter valet 1994 har antalet successivt ökat. Jag hyser därför stor tillförsikt om att det kommer att kunna bli många fler.

Jag tycker att Berit Adolfsson helt saknar inlevelseförmåga för de personer som tvingats hamna i en överskuldsättning. Pondera själv att man har köpt sig en villa och vid det tillfället hade en ekonomi som gjorde att man kunde klara av det. Men man kan råka ut för skeden i livet som man inte kan förutse. Det kan vara skilsmässa, sjukdom, osv. Berit Adolfsson säger då att man får skylla sig själv, eftersom man har köpt saker som man inte har råd med och har dragit på sig skulder som man inte klarar av. Här tycker jag Berit Adolfsson helt saknar inlevelseförmåga, vilket jag beklagar.

Anf. 20 BERIT ADOLFSSON (m) replik:

Fru talman! Jag vill rätta Tanja Linderborg på en punkt: Jag saknar inte inlevelseförmåga. Just den här situationen har jag full förståelse för. Det måste finnas andra lösningar än att skapa denna stora konsumentpolitik.

En svag konsument är tydligen en bra konsument, eftersom den behöver hjälp och vägledning. Håller man konsumenten i handen, så går det bra. Om man skulle utbilda människor och lära dem om deras egen ekonomi skulle det bli väldigt lite utrymme för konsumentvägledare och andra. Om konsumenterna har möjlighet att läsa på baksidan av produkterna och förstå vad som står där har de alltså möjlighet att klara sig själva. Jag tycker att vi ska ha starka konsumenter i en gränslös värld, men man har inte kommit med något förslag som skulle göra den här konsumenten stark, och det beklagar jag.

Jag undrar om Tanja Linderborg har någon annan syn på utbildningsfrågorna än vad övriga i majoriteten har.

Anf. 21 TANJA LINDERBORG (v) replik:

Fru talman! Det har jag inte. Det skulle vara främmande för mig att göra konsumentkunskap till ett kärnämne när inte ens historia är ett kärnämne. Den dagen historia blir ett kärnämne kan jag vara beredd att slåss även för detta.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att det här kommer in i utbildningen. Men det intressanta är att vi faktiskt har kommunaliserat skolan och överlåtit åt kommunerna att sköta det här med läroplanen. Ändå finns det ingenting som engagerar oss politiker så mycket som detta. Vi ska hela tiden gå in och försöka detaljstyra skolan.

Sedan raljerade Berit Adolfsson lite grann kring en svag konsument som måste omhändertas av kommunal konsumentvägledning. Om man tittar på vilka det är som besöker de kommunala konsumentvägledarna ser man att det är en majoritet av s.k. medelinkomsttagare i tjänstemannagrupperna. Jag vet inte vad Berit Adolfsson menar med en svag konsument. Jag vet att det finns *utsatta* konsumenter. Berit Adolfsson har

tyvärr inte någon replik kvar, men det skulle vara roligt att få höra vad Berit Adolfsson lägger i det här begreppet.

Jag kan också se att ni inte tar särskilt stor hänsyn till våra äldre. Ni har brett ut er i er motion om att ni tycker att Boverket och länsstyrelserna är förskräckliga som lägger sig i detaljplanen när det gäller utbyggnaden av stormarknader, men stormarknader får väldigt negativa konsekvenser för äldre personer som inte är bilburna. Man lägger ned deras närbutiker, och de tvingas kanske att gå till en bensinmack för att köpa dagligvaror till ett pris som vida överstiger de priser som vi som har bil kan få betala.

Anf. 22 KARIN JEPSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har ingen replik utan bara ett svar till Tanja Linderborg på frågan om Konsumentverket och Konkursverket ska slås samman. Det är en fråga som vi över huvud taget inte har diskuterat ännu. Som jag ser det i dagsläget tror jag inte att konsumenterna skulle tjäna på det.

Anf. 23 TANJA LINDERBORG (v) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Karin Jeppsson. Det var precis det jag ville veta, nämligen om vi delade den uppfattningen. Det gör vi alldeles uppenbarligen. Men det finns kanske anledning att återkomma till den här frågan. Vad vet jag? Vi får väl se om det kommer något förslag.

Anf. 24 ANA MARIA NARTI (fp):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till motionen L 9, punkterna 6 och 7. Jag ställer mig självklart bakom alla våra synpunkter, men av tidsskäl nöjer jag mig med att yrka bifall på de nämnda punkterna.

I nyhetsbrevet Konsumentmakt som ges ut av Konsumentrådet läser jag på första sidan:

Regeringens proposition – konservativ och traditionell.

Moderaternas program – reaktionärt och utmanande.

Folkpartiets program – radikalt och modernt.

Självklart blir jag mycket glad. Det finns en förklaring till den här klara och tydliga motsättningen, som Konsumentrådet beskriver. Det gäller ideologi. Vi har å ena sidan en traditionell socialdemokrati som tror att allt löses i samhället genom centrala starka hierarkiska strukturer. Allt kommer uppifrån. Sedan har vi en övertro på *superman*-individen hos moderaterna. Vi som är socialliberaler tror på ett sunt samspel mellan olika aktörer också när det gäller marknaden.

Ett sunt samspel betyder att den offentliga sektorn, näringslivet och ideella organisationer lämnar arenor fria för individen och de s.k. utsatta grupperna och att det finns både pengar och regelverk som gör de här arenorna tillgängliga för alla. Tyvärr är fortfarande det glömda Sverige – den gamla socialliberala formeln – en verklighet. I första hand vill vi jobba för det glömda Sverige.

Så visst är vi glada över sådana här reaktioner. Vi kommer att göra allt som vi kan för att den här synpunkten och de här ställningstagandena ska bli kända. ”Du ska bestämma” är grundtanken hos Folkpartiet liberalerna i vår nuvarande politik. Detta betyder att konsumenten ska få bli huvudaktör i konsumentpolitiken. Detta betyder att konsumentens ställ-

Prot. 2001/02:33
23 november

*Handlingsplan för
konsumentpolitiken
2001–2005*

ning ska stärkas på alla marknader. Vi tycker inte att handlingsplanen, som vi i dag diskuterar, har tillräckligt starka påpekanden om detta. Vi tycker att handlingsplanen fortfarande präglas av den centraliserade synen, med starka hierarkier och starka centrala strukturer i samhället. Samtidigt tycker vi att de funktionshindre inte uppmärksammas tillräckligt i den här handlingsplanen. Jag har lyssnat till debatten. Jag har hört de försvarande ställningstagandena som här har fått komma till uttryck, men jag tycker inte att frågan om just de handikappade ska vara självklar och inte ens behöva nämnas. Frågan är för stor. Funktionshindrade behöver enligt deras egna organisationer mycket starkare inflytande över konsumentpolitiken. Då räcker det inte med inflytandemålet, utan detta ska tydligt specificeras.

Vi har framför allt en punkt i vår motion som jag vill lyfta fram. Den gäller de nya marknaderna, men inte den nya delen av de nya marknaderna, utan den gamla delen, den som inte har avreglerats. Vi förstår inte varför konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen inte berör offentliga verksamheter.

I detta sammanhang har vi agerat flera gånger. Vi kan inte begripa denna skillnad mellan varor och tjänster som produceras inom näringslivet och varor och tjänster som produceras av bolag som är statliga eller landstings- eller kommunägda. Det är ett slags protektionism som yttras i detta. Det är också en ideologisk synvill, som om den offentliga sektorn skulle vara absolut felfri, ett slags gudomligt inslag i samhället som automatiskt tillfredsställer allas intressen. Så är det inte.

Nyligen avslutades en rättegång om barn som hade blivit sjuka på dagis och deras föräldrar som ville få tillbaka sina avgifter. Hur skulle det ha sett ut om det hade gällt ett privat dagis och inte ett kommunalt dagis? Hur skulle detta ha avslutats? Jag tvivlar på att man så lätt skulle ha slagit ifrån sig ansvaret som kommunen har gjort i det här sammanhanget.

Vad får vi för svar när vi tar fram dessa synpunkter i vår motion? I utskottets betänkande sägs att vi ska avvakta tills alla undersökningar angående avregleringar läggs fram. Det är inte avregleringarna vi diskuterar här. Det är det som inte är avreglerat i den offentliga sektorn som vi diskuterar. Varför ska vi vänta på svar på vad som har hänt inom elprisområdet när elproduktionen har avreglerats för att förstå vad som händer med föräldrar vars barn blir sjuka på ett kommunalt dagis i ett sjukt kommunalt hus? Det finns inget samband. Svaret som vi får från utskottet i betänkandet är inget svar. Det är bara ett sätt att kringgå ett mycket stort problem.

Det finns också intressanta saker som kan lyftas fram i sammanhanget. Jag har tittat i Konkurrensverkets nyhetsbrev, där det finns en intressant rapport om kommunal planeringsverksamhet och priset på livsmedel. Där framgår det att en trög och långsam kommunal planering kan förhindra etableringen av nya livsmedelsbutiker och minska konkurrensen, vilket i sin tur leder till höga livsmedelspriser. Det finns direkta samband mellan sektorerna, men det är samband som man inte vill se av ideologiska skäl. Där tänker vi ta ordentlig strid om just dessa saker.

Jag vill också tala om en viktig men oftast bortglömd del av det glömda Sverige. Bland de skuldsatta finns arbetslösa. De här mänskorna har ingen möjlighet att betala, inte ens börja betala, sina skulder. Skulderna rullar på, och räntorna växer hela tiden. Gäller det mycket

långvarigt arbetslösa, sitter den som började med en skuld på 50 000 kr efter några år med en skuld på några hundra tusen kronor.

Vad händer när den människan får jobb? Från första inkomstdagen slår kronofogden till och vill ha höga inbetalningar från denna människa. Det är en utmärkt metod för att skicka tillbaka den skuldsatta in i arbetslösheten. Om det inte finns den minsta ekonomiska förbättring i den nya situationen med ett jobb, finns det inte heller motiv, incitament, att överge arbetslösheten och gå in i ett aktivt produktivt liv.

Vi har föreslagit att Konsumentverket och kronofogdemyndigheten ska starta en diskussion om detta. Detta har avstyrkts. Vi kommer att fortsätta att slåss för de glömda, fullständigt nonchalerade, långtidsarbetslösa. De utesluts mycket ofta från alla andra möjligheter som en vanlig invånare har i Sverige.

Jag vill också avsluta med att påminna om att vi tycker att Konsumentverkets roll ska definieras på ett annat sätt och att opinionsbildande verksamhet ska skiljas från myndighetsutövning.

Anf. 25 TANJA LINDERBORG (v) replik:

Fru talman! Ana Maria Narti nämnde att man ute i kommunerna försöker hindra och fördröja utbyggnadsplaner av stormarknader.

Men det är faktiskt så som demokratin fungerar. Vi har demokrati i våra kommuner. Demokrati tar tid. Ana Maria Narti oroas över det och undrar i så fall över vilket styre vi ska ha. Jag undrar om Ana Maria Narti någon gång funderar eller någon gång t.o.m. oroas över det faktum att utbyggnaden av stormarknader innebär en enorm miljöbelastning. Vem som helst av oss kan konstatera om vi åker ut till MAXI, eller vad nu dessa butiker heter, att där står tusentals bilar parkerade. Oroas Ana Maria Narti över miljöbelastningen? Oroas Ana Maria Narti någon gång över att cityhandeln utarmas? Oroas Ana Maria Narti någon gång över vilka konsekvenser det får för t.ex. funktionshindrade eller ensamstående mammor utan bil som inte längre har någon närbutik därför att stormarknaderna har slukat upp dem?

Anf. 26 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Fru talman! Jag har inte talat om stormarknader. Jag har talat om en undersökning som Konkursverket citerar. Den undersökningen gäller alla sorters livsmedelsbutiker, inte stormarknader. Jag förstår inte varför vi ska börja en debatt om stormarknader just nu.

Anf. 27 TANJA LINDERBORG (fp) replik:

Fru talman! Den undersökningen byggde på att etableringen av stormarknader innebar att de blev prisledande för lägre livsmedelspriser. Det var denna undersökningen gick ut på.

De andra handlarna är tvungna att konkurrera. Jag ser det också. Men jag saknar en miljökonsekvensbeskrivning av dessa stormarknader. Jag saknar också en konsekvensbeskrivning av hur personer i ytterområden drabbas därför att stormarknaden ligger i helt andra änden av staden och de måste ta sig dit med allmänna kommunikationer som kostar pengar. De som har förmånen att ha bil kan ta den. Det hade varit roligt att höra om Ana Maria Narti någon gång har reflekterat över det fenomenet.

Prot. 2001/02:33
23 november

*Handlingsplan för
konsumentpolitiken
2001–2005*

Anf. 28 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Fru talman! Jag har reflekterat mycket över stormarknadernas positiva och negativa sidor. Jag tycker att Tanja Linderborg och jag vid en enskild överläggning ska titta igenom denna undersökning. Vi ska analysera den i lugn och ro. Vi hinner i alla fall inte gå in i detaljerna nu.

Anf. 29 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera en sak som var uppe för en stund sedan. Man diskuterade Norrland. Det har egentligen ingenting alls med konsumentpolitiken att göra, men jag tyckte att det var lite intressant att höra att man inte kände till geografien i Norrland. Jag vill bara påpeka att Norrland är 57 % av Sverige. Ni kanske skulle titta lite närmare på kartan och lära er lite grann om geografien i den del av landet som ändå är den största.

Jag tänkte börja med att säga att jag tycker att det är viktigt att se på vår konsumtion i ett globalt perspektiv. För oss i Miljöpartiet är det en väldigt väsentlig fråga, eftersom det har stor betydelse för miljön och den hållbara utvecklingen i världen.

Om man ser det i ett globalt perspektiv är det så att vi som lever i den rika delen av världen är 20 % av världens befolkning, och vi står för 86 % av den privata konsumtionen. Den andelen ökar. Eftersom konsumtionen också är nära kopplad till resursförbrukning innebär detta också belastningar på vår miljö. Eftersom också dagens resursförbrukning redan är alldeles för hög innebär det också en väldigt stor miljöbelastning, som innebär att vi går mot ett icke hållbart samhälle i ännu större utsträckning än vad vi har i dag.

Dessutom är konsumentpolitiken en väldigt viktig demokratifråga. För att man ska ha möjlighet att påverka samhällsutvecklingen måste man som konsument också kunna ha inflytande på marknaden. Det kräver att man som konsument har en stor kunskap och en stor medvetenhet – kunskap om vad det är man köper och medvetenhet om vad det får för konsekvenser.

Det behövs också starka rättigheter för konsumenter, som ger en möjlighet att på laglig väg lösa konflikter och hindra oseriösa näringsidkare från att bete sig som de vill. Det kräver också att alla har kunskap om sina rättigheter, för annars kan man inte utnyttja dem. Att bli lurad som konsument väcker frustration och ilska, men de rättigheter som finns kan väga upp det och skapa tillfredsställelse och positiva känslor. Den som inte själv kan föra sin talan gentemot näringsidkarna i dessa konflikter behöver stöd och hjälp.

Miljöpartiet var väldigt positivt till det betänkande som Konsumentpolitiska kommittén lade och som har legat till grund för den proposition som vi nu behandlar. Tyvärr tycker vi att den handlingsplan som har utarbetats med utgångspunkt från Konsumentpolitiska kommitténs betänkande inte alls är tillräcklig. Det beror framför allt på att vi tycker att situationen för konsumenterna har förändrats och att den här handlingsplanen i princip innebär att man behåller en konsumentpolitik på *status quo*. Sammantaget blir det en försämring av läget. Om konsumenterna blir mer utsatta och handlingsplanen inte stärker konsumentpolitiken tillräckligt får man ett sammantaget försämrat läge.

Förklaringen till att vi anser att det krävs en starkare konsumentpolitik snarare än en som är lika som den tidigare är många av de större krav som ställs på konsumenterna i dag och den ökade utsatthet som många är drabbade av nu. Det är bl.a.

- avregleringen av el- och telemarknaden,
- premiepensionsvalet,
- ökad Internethandel, som också innebär gränsöverskridande och problem med olika lagar som gäller,
- alltmer påträngande reklambudskap,
- rapporter om hälsofarliga livsmedel som gör att konsumenterna kräver att få möjlighet att göra val på det sättet att de kan välja bort dessa och
- ökade krav på att man ska göra etiska val i sin konsumtion.

De här förändringarna är inte nödvändigtvis negativa, måste jag påpeka, men de förändringarna förutsätter också att man för en starkare konsumentpolitik. Utan medvetna, säkra, kritiskt granskande och aktiva konsumenter riskerar marknadsekonomens alla positiva möjligheter att gå förlorade.

Vi i Miljöpartiet har lagt några ytterligare förslag utöver regeringens handlingsplan.

När det gäller målen för konsumentpolitiken tycker vi i princip att de är bra; det är bra att man sätter upp mål. Vi skulle vilja komplettera det mål som gäller miljön med att också lägga in etiska hänsyn i det målet. Men då skulle det inte vara ett miljömål utan ett s.k. hållbarhetsmål, där man också tar in etiska hänsyn.

Vi vill också påpeka när det gäller kriterieutveckling för miljömärkning och etisk märkning att det här är en väldigt viktig fråga. Det råder en akut situation i dag, där de organisationer som är ansvariga för märkningen har svårt att ligga i framkant inom de områden som märkningen gäller. Eftersom märkningen är till för att vägleda konsumenten och vara pådrivande mot producenterna krävs det att märkningen också är trovärdig på ett sådant sätt att den ligger i framkant inom aktuella produktområden. Annars förlorar märkningen sin trovärdighet. Här anser vi att det behövs ett statligt stöd. Vi är väldigt glada att kunna säga att det har avsatts pengar i budgeten på konsumentområdet, där vi har förutsatt att 3 miljoner av dem ska användas just till kriterieutvecklingen och miljömärkning och etisk märkning.

På samma sätt är vi glada över att man uttalar sig positivt om stärkta resurser för frivilligorganisationer. Vi har förutsatt i budgeten att 3 miljoner också ska användas till ett permanent ökat anslag till ideella organisationer.

Jag blir lite bekymrad när jag hör en del företrädare här säga att detta ska ske först på sikt. Jag trodde att vi var överens om att det skulle ske redan nästa år. Men den diskussionen kan vi ta senare.

När det gäller kommunal konsumentvägledning är vi i princip nöjda med det som står i propositionen. Vi vill inte att man ska införa ett obligatorium. Miljöpartiet har varit pådrivande i alla kommuner där vi verkar

Prot. 2001/02:33
23 november

*Handlingsplan för
konsumentpolitiken
2001–2005*

för att bevara eller inrätta kommunala konsumentkontor. Vi vill därför att information och vägledning stärker konsumenterna så att man kan göra egna ställningstaganden, och inte enbart fungera som köpkraftiga, okritiskt reklamlukande slavar i företagens ledband.

Vi vill att alla kommuner ska kunna erbjuda konsumentvägledning, antingen genom samarbete eller genom egen verksamhet. Samarbete kan ske antingen med andra kommuner eller med olika organisationer. Vi vill alltså inte att man inför ett obligatorium. Det finns så många exempel på kommunal nivå som visar att det finns stora möjligheter att bedriva den här verksamheten i kommunerna med kommunala medel.

Vi tycker att det är bra att man kan stödja – det finns också avsatt pengar i budgeten för det – delar av den här verksamheten, särskilt initiera konsumentvägledning i kommuner som i dag inte har någon sådan. Det kostar att bygga upp en sådan här verksamhet, men att driva själva verksamheten tror vi att kommunerna klarar av att göra själva. Det finns många positiva exempel på det.

Det finns några punkter där vi är missnöjda med det som står i betänkandet och det som finns i propositionen.

När det gäller märkning av livsmedel kan jag bara säga att vi stöder den reservation som Centerpartiet har på den punkten. Vi tycker att det är oerhört viktigt att utveckla märkningen av livsmedel så att man får en tillfredsställande sådan.

När det gäller jämställdhetsmärkningen skulle vi önska att man bredade den till att gälla även reklam och företag. Det tar vi upp i en motion som behandlas i detta betänkande och som utskottet avstyrker. Vi ser det som att det skulle kunna vara ett sätt att gå vidare med den här märkningen till flera viktiga områden. Särskilt när det gäller reklam är det här väldigt aktuellt.

Vi är missnöjda med både propositionen och utskottets betänkande när det gäller frågan om finansiella tjänster. I Konsumentpolitiska kommitténs betänkande fanns ett förslag om att införa rådgivaransvar för finansiell rådgivning. Man kan jämföra det t.ex. med försäkringsmäklarverksamhet. Där finns krav på utbildning hos den som utför verksamheten och krav på exakt hur rådgivningen ska utföras. Den som inte utför sitt uppdrag på rätt sätt är tvungen att ersätta den skada som den har åsamkat konsumenten.

När det gäller övrig finansiell rådgivning finns ett mycket begränsat ansvar. Här har då Konsumentpolitiska kommittén föreslagit ett starkt konsumentskydd genom civilrättslig lagstiftning, som är tvingande till konsumentens förmån.

Det här är en fråga där det finns en tydlig konflikt. Konsumentföreträdarna har i sina remissvar varit väldigt positiva till det här, t.ex. Sveriges Konsumenter i Samverkan, Sveriges Konsumentråd och Sveriges Aktiesparares Riksförbund. De har ställt sig mycket positiva till kommitténs förslag på den punkten. Däremot har Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen – inte särskilt förvånande – varit negativa till förslaget.

Här tycker vi att regeringen inte har vågat ta konsumenternas parti. I stället tillsätter man en ytterligare utredning, som ska utreda i princip samma sak, nämligen om behov finns av att införa en sådan här lagstiftning. Vi anser i stället att man skulle ha tillsatt en utredning som utreder

hur den här civilrättsliga lagstiftningen ska utformas mer i detalj och att man skulle ha tagit också de förslag till inriktning på sådan lagstiftning som föreslogs av Konsumentpolitiska kommittén.

Vi har också synpunkter när det gäller etiska fonder. Vi anser att staten ska ta initiativ till att utveckla ett system för certifiering av miljöfonder och etiska fonder. Vi tar inte ställning till om systemet när det väl har utformats ska vara ett statligt system eller om det ska ske genom någon form av branschöverenskommelse, men vi anser att det är viktigt att staten tar initiativ till en sådan här certifiering. Det beror på att det i dag finns en uppsjö av fonder som kallas miljöfonder eller etiska fonder, och det är oerhört svårt för konsumenten att veta vad de här fonderna egentligen står för.

Utskottet svarar att Konsumentverket har fått i uppdrag att förbättra informationen om fonder. Men vi anser att det knappast löser problemet. Vi vill ha ett regelverk för vad som krävs för att en fond ska få kallas miljöfond eller etisk fond, inte enbart någon form av allmän information.

Här vill jag yrka bifall till motion L7 yrkande 8.

När det gäller EU har Miljöpartiet föreslagit att man ska ha endast minimiregler på konsumentområdet och att det ska vara inriktningen för Sverige när man jobbar med konsumentpolitik inom EU. Alla länder ska ha möjlighet att gå före med argumentet att det krävs för att stärka konsumenterna.

Utskottet svarar då att "subsidiaritetsprincipen ska tillämpas så att medlemsstaterna har frihet att ge konsumenterna ett starkare skydd än vad som följer av gemenskapsreglerna". Så långt är det bra, men sedan kommer förbehållet: "Så länge detta inte leder till hinder för den fria rörligheten för varor, tjänster och kapital."

Det är just den sista delen av meningen som är problemet. När det gäller konsumentfrågor är det oerhört ofta som det just leder till hinder för den fria rörligheten för varor, tjänster och kapital. Här anser vi att konsumenternas intresse och rättigheter måste kunna ställas före.

Utskottet anför att det ska ske "så långt som möjligt" genom minimiregler. Det blir genast en tolkningsfråga.

Jag vill yrka bifall till motion L7 yrkande 5.

Vi har också en motion som handlar om en webbplats, där man ska kunna ge information om pensionssparande, elleverantörer, telebolag och sådant för att stärka konsumenterna på de avreglerade marknaderna. Där svarar utskottet att Konsumentverket håller på att bygga upp en generell webbplats för konsumentinformation. Vi hade gärna sett att utskottet hade stött vår motion och gjort det tydligt att de här delarna är viktiga och ska ingå i den webbplatsen.

Jag ska bara kort nämna en motion som vi har väckt och som handlar om standardisering och konsumentinflytande på internationell standardisering. Där har utskottet konstaterat att medvetenheten om de här frågorna ökar inom EU, alltså att konsumentinflytandet är viktigt vid standardisering och att det inte bara är viktigt att företag och industrier har inflytande över detta. Men man föreslår inga konkreta åtgärder för att stärka detta, utan man sätter hopp till att det ska hända ändå. Det tycker vi är beklagligt.

Prot. 2001/02:33
23 november

*Handlingsplan för
konsumentpolitiken
2001–2005*

Jag stöder naturligtvis yrkandena i samtliga Miljöpartiets motioner, men jag har valt att här endast yrka bifall till motion L7 yrkandena 5 och 8.

Anf. 30 TANJA LINDERBORG (v) replik:

Fru talman! Jag har en kommentar till Maria Wetterstrand som rör frågan om budgeten. Det är självklart att den budgetöverenskommelse som har träffats mellan de tre samverkande partierna ligger fast. Det är ställt utom allt tvivel.

I sådana här lägen kan jag nästan sakna att vi inte har något budgetansvar i lagutskottet. Jag brukar annars tycka att det är skönt att vi är ekonomiskt oberoende, men vid sådana här tillfällen hade det varit ganska bra för att kunna bryta tankar om hur pengarna skulle kunna användas. Men vi får utöva vårt inflytande på annat sätt, både Maria och jag.

Det jag menade i mitt inlägg var att min bedömning efter att ha pratat med folkrörelseorganisationerna är att det tyvärr inte är tillräckligt. Därför menar jag att vi måste se över detta även i kommande budgetförhandlingar.

Sedan vill jag också ge Maria Wetterstrand rätt i att det naturligtvis är viktigt att vi lär oss mer om det som är 57 % av Sverige. Jag svarade nog Berit Adolfsson lite slarvigt. Jag har varit ganska mycket i Norrland, och jag vill framför allt passa på att ge en eloge till Sundsvalls kommunala konsumentvägledare. Jag har sällan eller aldrig träffat en så engagerad och kunnig person. Norrland kan, jag vet. Men jag behöver lära mig mer om detaljerna i geografin.

Anf. 31 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Det låter ju bra att Tanja Linderborg vill öka sin kunskap om Norrlands geografi.

När det gäller de 3 miljonerna till frivilliga organisationer hoppas jag att vi kan finna en lösning så att pengarna också används på det sätt som vi egentligen har varit överens om.

När det gäller den kommunala konsumentvägledningen kan jag passa på att också nämna Konsument Göteborg, som jag anser vara en mycket väl fungerande konsumentvägledning som också har en stor ekonomisk resurs som bas för sin verksamhet. Där kan man också jobba mycket med just den uppsökande verksamheten, som är så viktig i den kommunala konsumentvägledningen. Möjligheten för konsumenterna att få samma stöd genom att enbart ringa upp exempelvis Konsumentverket och ställa frågor finns inte. Det är den goda närheten i den kommunala konsumentvägledningen som är den väsentliga skillnaden, att man kan jobba mycket med just uppsökande verksamhet och förebyggande arbete.

Anf. 32 TANJA LINDERBORG (v) replik:

Fru talman! Jag är helt överens, även när det gäller Göteborg.

Anf. 33 KARIN JEPSSON (s) replik:

Fru talman! Jag ska öka på geografikunskapen genom att tala om att det lilla län jag företräder, Blekinge, får plats i Torne träsk. Det visar väl också att det är lite olika storlek på de områden vi kommer från.

Två viktiga frågor skulle jag ändå vilja ta upp, kanske inte som replik men som ett klagörande.

Utredningstiden var väldigt kort. Därför visste vi redan när vi lade fram utredningen att en del av de frågor som vi har ställt som krav behövde ses över mer. Det säger även regeringen och det tycker nog jag är bra. Jag hoppas att Maria Wetterstrand stöder det. Det är bättre att det är bra förslag som det ska fattas beslut om, än att det är ett halvbra förslag som sedan ändå måste rättas till.

Vi är helt överens om hur oerhört viktigt det är att det händer någonting när det gäller frågan om finansiella tjänster. Men det visade sig att det även här fanns en del brister av rättslig karaktär i förslaget som gör att det behöver utredas vidare. Hellre det än att vi fattar ett felaktigt beslut som sedan är svårare att rätta till, även om det tar lite tid.

Men målen är vi som sagt överens om.

Anf. 34 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag håller kanske inte riktigt med om slutsatserna. Jag håller naturligtvis med om att det är viktigt att förslag är väl beredda innan de kommer till riksdagen. Men de slutsatser man har dragit håller jag inte med om på alla punkter.

Jag tycker att det i den konsumentpolitiska kommitténs betänkande finns flera förslag som man skulle kunna ta rakt av och lägga fram för riksdagen, särskilt på det finansiella området.

Just rådgivningen inser jag också behöver utredas vidare. Men vi anser att det skulle ske med en annan form av utredningsuppdrag än det som man har haft nu. Vi anser inte att det behöver utredas igen huruvida det behövs en lagstiftning på området, utan det som behöver utredas är hur denna lagstiftning ska se ut.

För inriktningen på den lagstiftningen tycker jag att man kan ta ungefär den formulering som finns i Konsumentpolitiska kommitténs betänkande. Det ska vara en tvingande civilrättslig lagstiftning som är till konsumentens fördel. Där har vi inte dragit riktigt samma slutsats. Men det kan ju bli så att vi ändå kommer fram till samma sak i slutändan. Då kommer vi att vara glada då, men vi är inte riktigt glada ännu.

Eftersom Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen har varit negativa till det här förslaget har vi en känsla av att det kan ha inverkat på det ställningstagande man har gjort, att man har valt en lite mildare väg framåt på det området.

Anf. 35 MARIANNE CARLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag ska tala om tre delar av vårt betänkande om konsumentpolitiken: konsumentkunskapen i skolan, kommunal konsumentvägledning och konsumentforskningen.

För att kunna nå alla de fem konsumentpolitiska mål som vi ställt upp krävs många åtgärder. Kunniga, välinformerade konsumenter som kan ta till vara sina rättigheter skapar en bra balans på marknaden, när och om man har de åsikter som företräds av en majoritet av utskottets ledamöter.

Moderaterna är väl de enda som inte har någon förståelse för vare sig den förda konsumentpolitiken eller den här föreslagna.

I reservation 4 säger moderaterna att offentligt finansierade konsumentvägledare inte är det bästa sättet att använda skattemedel på eller för att hjälpa konsumenterna. Uppkomna problem ska i stället i de flesta fall lösas av representanter för ortens handel och konsumentföreträdare. Det nu återgivna väcker frågor hos mig. I de flesta fall säger moderaterna: Men så är det ju redan i dag.

I dag löses de flesta fall av konsumenten och näringsidkaren tillsammans. Men det är ju när det inte fungerar och konsumenten behöver hjälp som problemen löses av konsumenten, konsumentvägledaren och näringsidkaren tillsammans. Jag kan inte förstå vad det är för fel på det.

Det är inte lätt att vara konsument i dag. Till vår hjälp har vi konsumentvägledarna och Konsumentverket. Samhällets stöd i de komplicerade fallen och i vår ibland så komplicerade verklighet tycker jag är oerhört viktigt. Det hindrar inte att det finns frivilligorganisationer som också gör ett gott och mycket viktigt arbete.

Som jag sade gör de kommunala konsumentvägledarna ett ovärderligt arbete för konsumenterna. Tyvärr har långt ifrån alla konsumenter tillgång till kommunal konsumentvägledning. Jag tycker att det är synd att inte alla kommuner har förstått hur viktig denna verksamhet är.

Konsumentvägledning är en viktig del av konsumentpolitiken, som i sin tur är en del av den socialdemokratiska välfärdspolitiken. Det är dessutom en demokrati fråga. Det säger vi oavsett om det är val eller inte, Berit Adolfsson. Konsumenterna har olika förutsättningar. En aktiv kommunal konsumentvägledning satsar på olika typer av förebyggande verksamhet.

Berit Adolfsson sade att regeringen är klok som håller med henne. Berit Adolfsson har inte särskilt mycket sinne för nyanser. Regeringen tycker att kommunal konsumentvägledning är bra. Vad man däremot har gjort är att man har avstått från att föreslå att det ska vara obligatoriskt. Det tycker jag inte är bra. Men jag förstår samtidigt att det, som Tanja Linderborg sade, är en ekonomisk fråga. Man har inte möjlighet till detta nu.

Det är bra att 20 miljoner nu avsätts, så att de kommunala konsumentvägledningarna får möjlighet att söka pengar. Det handlar om de kommuner som är offensiva och satsar på bra konsumentvägledning.

Pengarna ska definitivt inte gå till dem som har fuskat och inte byggt upp en konsumentvägledning. Har de bra idéer är det självklart att de kan söka pengar, men pengarna ska inte användas till att bygga upp en konsumentvägledning. Pengarna ska gå till dem som har en bra konsumentvägledning i dag. Här finns utrymme för nya bra idéer och för förebyggande arbete, som jag tycker är så viktigt.

Moderaterna föreslår att Konsumentverkets databaser ska öppnas för konsumenterna och påstår att konsumentvägledarnas kunskaper bygger på dessa databaser. Det tycker jag är ett förakt för denna yrkeskårs kvalifikationer. Medlemmarna i denna yrkeskår har väldigt skiftande bakgrund och utbildning, men de har en ovärderlig kunskap och erfarenhet av konsumentvägledning som vi som enskilda konsumenter inte kan skaffa oss. Vi råkar inte ut för saker så ofta. När vi råkar ut för något behöver vi hjälp, och då räcker det inte med att öppna dessa databaser.

Däremot håller Konsumentverket, som vi har hört förut, på att bygga upp webbplatser som är mycket moderna och användarvänliga och som kan hjälpa konsumenterna på ett förebyggande sätt.

Den 1 november startade Konsument Göteborg tillsammans med stadsdelsförvaltningen och frivilligorganisationer en kommunal konsumentvägledning i Bergsjön. Det är ett led i storstadssatsningen. Där har man anställt invandrare, och man använder deras kunskaper. Man har utbildat dem till informatörer. Här är det invandrare som informerar invandrare. Det tycker jag är ett alldeles utmärkt exempel på hur man utformar en kommunal konsumentvägledning så att den passar bra på orten. Man startar nätverk som byggs upp i den lokala miljön, och man inleder samarbete med lokala företagare och näringsidkare. Vi har väldigt stora förhoppningar vad gäller detta.

För oss socialdemokrater kan det aldrig kallas för slöseri med statliga skattemedel. För oss är det viktigt att alla konsumenter har tillgång till kommunal konsumentvägledning med hög kvalitet.

Jag yrkar avslag på reservation 4.

Det finns två reservationer om konsumentundervisning. Att den är viktig är vi eniga om, liksom att den bör utvecklas. Konsumentundervisning sker i ämnet hem- och konsumentkunskap och i andra ämnen. Eftersom vi nu har en försöksperiod i grundskolan med utbildning utan fastställd timplan är det inte bra att just nu föreslå utökat antal timmar. Men vi får hålla ögonen på detta och följa upp frågan. Jag tycker att det är oerhört viktigt.

När det gäller ämnet privatekonomi i gymnasieskolan pågår det en utredning om gymnasieskolans studievägar, och där ska frågan tas upp. Det finns anledning att återkomma till den frågan.

Jag yrkar avslag på reservationerna 7 och 8.

Till sist vill jag ta upp forskningsfrågorna. Utskottets majoritet tycker att forskning är viktig och att de pengar som satsas på Centrum för konsumentvetenskap kommer att ha stor betydelse för forskarsamarbetet i dessa för konsumenterna så viktiga frågor. Vi tycker att det är positivt att regeringen kommer att verka för att begreppet konsumentforskning ska etableras och stärkas inom Europa.

Vi reser alltmer, och mycket av handeln har flyttat utanför landets gränser. Det kräver samarbete mellan länderna i Europa. Att kalla detta för detaljstyrning av forskningen må vara moderat politik, men det är inte socialdemokratisk politik.

Jag yrkar avslag på reservation 12.

Fru talman! Jag yrkar avslag på samtliga reservationer och bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 36 TANJA LINDERBORG (v) replik:

Fru talman! Jag är tvungen att haka upp den fadäs som jag gjorde mig skyldig till i min replik till Maria Wetterstrand på någonting. Alltså begärde jag replik på vice ordföranden.

Det var inte Sundsvall utan Sollefteå. Det var återigen mina kunskaper som brast. I Sollefteå finns det en otroligt engagerad konsumentvägledare. Hon ska ha all heder. Jag tror det finns i Sundsvall också, om jag ska vara ärlig.

Jag delar helt vice ordförandens uppfattning när det gäller de pengar som ska gå till att bygga upp konsumentvägledningar. Det kan inte få vara på det sättet att de borgerligt styrda kommuner där man har sänkt kommunalskatten och avvecklat konsumentvägledningen bakvägen ska få nya statliga pengar för att bygga upp en sådan verksamhet. Det är inte bra. Det kan vi inte gå med på.

Jag tycker att det som sker i Bergsjön är väldigt intressant, och jag förväntar mig återrapportering kring det.

Det var ingen replik, men tack i alla fall.

Anf. 37 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Fru talman! Jag blev väldigt glad när jag hörde Marianne Carlström tala om att invandrare anställts för att arbeta med konsumentrådgivning i Göteborg. Men min fråga är om man måste anställas av kommunen för att kunna agera på detta sätt.

Vi i invandrarorganisationerna har kämpat under år för att få lansera tjänster som vi själva i arbetskooperativ, ekonomiska föreningar eller egna aktiebolag ska kunna sälja bl.a. till kommunerna. Det har inte blivit någonting av det.

Är det verkligen absolut nödvändigt att allt görs genom kommunen?

Anf. 38 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att det är nödvändigt att allt görs genom kommunen, men här är det kommunen, stadsdelsförvaltningen och frivilligorganisationerna som har tagit initiativ. Bakgrunden till detta är bl.a. att vissa i denna stadsdel har tagit betalt för att hjälpa invandrare. Det är en av anledningarna till att man startar denna verksamhet.

Vi socialdemokrater är också för privata initiativ, men vi kan ändå inte sitta med armarna i kors och säga så här: Om inga invandrarorganisationer eller privata intressenter tar sig an detta ska kommunen inte göra något.

Jag kan också säga att kraven på att kommunen ska göra något har varit väldigt stora i debatten i Göteborg. Nu har denna verksamhet startat.

Det är fritt fram för vem som helst. Som jag sade samverkar man med frivilligorganisationer.

Anf. 39 ANA MARIA NARTI (fp) replik:

Fru talman! Invandrarorganisationerna är väldigt fattiga. Invandrargrupperna har väldigt svårt att starta egna betalda verksamheter. Då uppstår denna konkurrensrelation mellan en kommun som har en stark ekonomi och de stackare som skulle kunna göra väldigt mycket och dra väldigt många ut ur arbetslösheten, men som inte har ekonomi för det. Det finns inte heller någon förståelse i omgivningen för att de kan agera på egen hand.

Anf. 40 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Vad jag har relaterat här är ändå ett projekt i Göteborg som drivs av kommunen, frivilligorganisationerna och stadsdelsförvaltningen tillsammans. Jag kan bara rekommendera Ana Maria Narti att åka till Göteborg och till Bergsjön och träffa dem och sätta sig in i detta. Jag

är övertygad om att detta kommer att bli bra. Jag vet också att det här är bra för Konsumentverket, som ju utformar väldigt mycket information som vänder sig till invandrare. Här har verket fått några som man kan ha som samarbetspartner i detta arbete.

De som arbetar i Konsument Göteborg är faktiskt nu på förmiddagen hos Konsumentverket för att ta del av de kunskaper man har där. Sedan kommer de till riksdagen i eftermiddag för att se våra vackra lokaler och hur vi arbetar här.

Anf. 41 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! När det gäller den kommunala konsumentvägledningen har Göteborg legat i framkant länge. Den stora skamfläcken är väl egentligen Stockholm. Vi har ju inte fått någon förbättring av den verksamheten med det nuvarande styret.

Tanja Linderborg sade förut att om Socialdemokraterna och Vänstern får ökat inflytande i kommunerna efter valet så kommer det här att stärkas på många ställen. Jag vill då passa på att säga att det naturligtvis gäller även Miljöpartiet. Vi har jobbat för det här på alla ställen.

När jag nu tar tagit på mig rollen som besserwisser i den här debatten måste jag också nämna att jag tycker att vi ibland använder ordet invandrare lite slarvigt. I många fall menar vi egentligen personer med dåliga kunskaper i det svenska språket eller personer som har dåliga kunskaper om det svenska samhället, vilket också kan vara sådana som inte är invandrare.

När det gäller Bergsjöprojektet vill jag inte alls ta åt mig äran för det, men jag satt ordförande i konsumentnämnden i Göteborg när denna verksamhet inleddes. Invandrarorganisationerna är som sagt inblandade i det här. De boende i Bergsjön själva är också, tror jag, väldigt nöjda med det här projektet, även om det kan ligga någonting i att invandrarorganisationerna behöver ett ökat stöd. Det finns heller ingenting som förbjuder sådana initiativ.

Jag tänkte egentligen nämna någonting om det Marianne tog upp när det gäller ungdomar. När det gäller ungdomar och skolan är det viktigt, tycker jag, att man inte bara pratar om traditionell konsumentkunskap som hushållsekonomi och konsumenträttigheter utan även tar upp reklamen. Ungdomar är oerhört utsatta för reklam, och reklamen blir mer och mer sofistikerad. Man har t.ex. produktplaceringar i rockvideor, filmer m.m. som ungdomar utsätts för. Jag skulle gärna vilja ha någon respons på det.

Anf. 42 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Tyvärr räcker inte sex minuter, och jag drog faktiskt över tiden ganska mycket. Men det här är någonting som jag ofta pratar om. Jag tycker att det är oerhört viktigt. Det är därför glädjande att vi har 10 miljoner avsatta för speciella ungdomssatsningar. Visst är detta viktigt.

Berit Adolfsson och moderaterna pratar om att undervisningen är så oerhört viktig och att den skulle räcka till allt, men det är ju inte så. En del går igenom skolan och lär sig tyvärr inte riktigt så mycket som det är tänkt. Då måste man få möjlighet att rehabilitera sig. Precis som vi har vuxenutbildning måste vi kunna ha konsumentundervisning på olika nivåer.

Jag tycker att fackföreningarna borde satsa mycket mer på konsumentpolitik än vad de gör. Man kan faktiskt, vill jag hävda, genom att vara en kunnig och duktig konsument spara mer pengar än vad vissa löneförhandlingar kan ge.

Anf. 43 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag har inte så mycket att tillägga. Jag kan bara hålla med och understryka behovet av sådan här undervisning riktad till ungdomar. Den behöver ju inte bara ske i skolan, utan den kan även ske på andra sätt.

Företagen ligger som sagt väldigt mycket på ungdomar. Ungdomar är en köpstark grupp i Sverige i dag. Man riktar i väldigt stor utsträckning reklamen just till ungdomar och tar då också till sådana medel som dold reklam i form av produktplaceringar. Även annan reklam påverkar oerhört mycket. Man bör vara medveten om den påverkan reklamen har på en själv. Man tror inte själv att man är så påverkad av reklam som man är. Det här skulle nog även många icke-ungdomar behöva mer undervisning om.

Anf. 44 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag håller helt med. Men även om det kan vara bra att detta sker utanför skolan är också konsumentundervisningen i skolan oerhört viktig. Att bevaka att man faktiskt får ut den konsumentkunskap som man bör ha enligt läroplanen tycker jag är en väldigt viktig uppgift. Jag är själv hushållslärare och har undervisat i detta och vet hur man kan hjälpa ungdomar att bli bättre konsumenter. Det ska vi aldrig tveka inför. Det är viktigt i framtiden.

Anf. 45 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Jag har haft förmånen att få vara ute på många möten och diskutera både utredningen *Starka konsumenter i en gränslös värld* och propositionen med handlingsplanen. Jag tycker att det har funnits ett väldigt gensvar hos dem jag har mött. Man är väldigt intresserad av de här frågorna. Konsumentfrågor engagerar många.

Konsumentpolitik i dag innefattar väldigt många olika områden, alltifrån nödvändiga livsmedel, rent vatten och en god bostad till kläder, krimskrams, tjänster, service, el, kollektivtrafik, post och tele. Konsumentpolitik är också en viktig del av välfärden och en demokratifråga, såsom har sagts här. Jag ser också dagens debatt som en inledning på ett aktivt konsumentpolitiskt arbete som alla medborgare kommer att vinna på.

Att vara konsument i dag ställer stora krav på kunskap. Det är inte bara märket på falukorven vi ska ta ställning till; nu ska vi också välja elbolag, teleoperatör och på en del platser även hemtjänstutövare. Därför är det glädjande att ett nytt mål, kunskapsmålet, har införts i konsumentpolitiken.

Som konsument behöver jag veta vilka frågor jag ska ställa för att kunna göra rätt val av produkt eller tjänst. Ytterst handlar det sedan om vilket pris konsumenten är villig att betala. Men det är inte bara pris och kvalitet; det är också etiska frågor – frågor som ger svar på hur varor och tjänster är producerade, av vem eller vilka de är producerade och varför de är producerade.

Fru talman! Konsumentfrågor är välfärdsfrågor. De handlar om vår miljö, om vår hälsa och inte minst om solidaritet. Genom att handla ekologiskt värnar vi vår miljö och får ett mer uthålligt samhälle. Genom att ta reda på hur varor produceras kan vi handla produkter som tär mindre på ändliga resurser och som är framställda av fria arbetare.

Saklig information om produkter och tillverkningssätt behövs som motvikt till den kommersiella reklam som mer och mer tenderar att spela på konsumenternas känsloträngar. Det är här inflytandemålet kommer in.

Fru talman! Konsumentkraft ger konsumentmakt. Konsumenterna har kraften genom sina val av produkter de köper. Konsumenter tillsammans har en mycket stark konsumentmakt och kan därigenom påverka både varors utformning och produktionssätt.

Ett av huvudmålen i handlingsplanen är att konsumenternas ställning och inflytande på marknaden ska stärkas. Konsumentfrågor intresserar många medborgare. De ligger nära var och en och berör i vardagen.

För att konsumenterna ska bli starka behöver de naturligtvis få information men också möjligheter att själva tycka till, debattera och påverka i konsumentfrågor. Därför är jag tacksam för de 10 miljoner som Karin Jeppsson talade om. Det är en bra början för ungdomar.

Jordbruksverket, Konsumentverket och konsumentvägledare ute i kommunerna i all ära, men det behövs också en balans mellan statliga verk och folkrörelser, s.k. NGO:er, med aktiva och kunniga konsumenter för att påverka utbud av och produktionssätt för varor. Det visar inte minst omställningen vid tillverkningen av papper. Numera är papper inte klorblekt längre fastän det är vitt.

Jag har i mina motioner påpekat att de folkrörelser som arbetar och kommer att arbeta inom konsumentområdet måste uppmuntras och ges ökat stöd. Glädjande nog anser lagutskottet också att mina yrkanden inte står i motsats till propositionen och avstyrker därför dessa. Jag är mycket tacksam för det.

Moderaterna med Stig Rindborg i spetsen anför i sin motion att det inte finns någon egentlig frivillig och oberoende konsumentrörelse i Sverige. Det förvånar mig. Jag kan inte räkna upp alla organisationer, men jag vill ändå nämna Konsumentgillesförbundet och Riksförbundet Hem och samhälle. Dessa båda organisationer består av enskilt anslutna medlemmar, som arbetar ideellt med att upplysa, debattera och påverka i konsumentfrågor.

Men det är inte lätt att bli hörd i det mediebrus som finns runtom oss. Dessa organisationer måste självklart ges större möjligheter att söka projektbidrag, så att de får resurser att göra sig hörda i debatten ända ut till svaga konsumenter, detta utan att vi för den skull avlövar våra statliga institutioner.

Jag vill avslutningsvis, fru talman, nämna något om den rättvisemärkning som jag också har motionerat om. Rättvisemärkt är en organisation som har bildats för att motverka att människor utnyttjas som slav- eller tvångsarbetare. Flera tunga organisationer, bl.a. LO–TCO:s biståndsnämnd, Svenska kyrkan och Kooperation utan gränser, står bakom.

Det är bra att man i handlingsplanen betonar vikten av etisk märkning som ett verktyg för konsumenten att kunna välja. Det är också bra att regeringen pekar på att dessa organisationer har behov av ökade medel för att utveckla sin verksamhet.

Jag vill passa på tillfället att påpeka för er som lyssnar och för all del också för er som läser detta i efterhand att ni har möjlighet att utöva er konsumentmakt genom påverkan vid inköp. Fråga därför efter rättvisemärkt kaffe nästa gång som ni handlar eller när ni beställer en kopp kaffe på ett kafé.

Fru talman! Jag har inget yrkande, men jag vill uppmana alla konsumenter att gå samman och använda sina kunskaper och sin gemensamma kraft. Jag anser att vi med den folkrörelsetradition som vi har i Sverige, med den känsla för rättvisa och solidaritet som vi har och med vår internationellt sett höga kunskapsnivå kan bilda världens starkaste konsumentrörelse, om vi får lite tid på oss och samarbetar bättre mellan olika organisationer. Men det är klart att det behövs resurser för detta. Konsumentmakt kan ge många fördelar, och den lönar sig i längden också för var och en.

Anf. 46 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! Jag vill bara instämma i uppmaningen att utöva den egna konsumentmakten till att be om rättvisemärkt och kanske även ekologiskt kaffe. Alla ni som verkar i det här huset och lyssnar på detta kan ju börja med det kafé som ligger våningen under oss. Där finns nämligen varken rättvisemärkt eller Kravmärkt kaffe.

Anf. 47 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Jag tackar för den passningen. Vi får kanske först och främst skicka bollen till våra egna partikanslier, så att också de börjar agera.

Anf. 48 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! Det gäller kanske för ert partikansli. På Miljöpartiets partikansli har man börjat för länge sedan.

Anf. 49 CHRISTINA AXELSSON (s):

Fru talman! Jag är tacksam för påpekandet. Jag ska fråga hur det ligger till på vårt håll.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 28 november.)

Anmälades och bordlades
Skatteutskottets betänkanden
2001/02:SkU1 Anslagen till skatteförvaltningen, Tullverket och kronofogdemyndigheterna m.m.
2001/02:SkU3 En begränsningsregel för fastighetsskatten, m.m.
2001/02:SkU4 Kontroll av postförsändelser
2001/02:SkU5 Beskattning av kostnadsersättningar till statligt anställda stationerade utomlands, m.m.
2001/02:SkU8 Utländska företagens mervärdesskatt i Sverige
2001/02:SkU9 Vissa punktskattefrågor, m.m.

Näringsutskottets betänkande
2001/02:NU5 Omstrukturering av industriforskningsinstitut

8 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 23 november

2001/02:97 av *Sven Brus* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Arvsskatten
2001/02:98 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Arbetsgivaravgiften
2001/02:99 av *Lars Elinderson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Skyddad identitet
2001/02:100 av *Elver Jonsson* (fp) till statsrådet Britta Lejon
Staten och medborgarna
2001/02:101 av *Ewa Thalén Finné* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Aktivitetsgarantin
2001/02:102 av *Patrik Norinder* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Statliga satsningar på nya miljöarbeten
2001/02:103 av *Ulf Nilsson* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
EU:s forskningspolitik och den fria forskningen
2001/02:104 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Ingegerd Wärnerson
Attityder i skolan

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 november

2001/02:252 av *Per Bill* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Rättssäkerhet och asylpolitik

2001/02:253 av *Per Bill* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Fri arbetskraftsinvandring

2001/02:254 av *Per Bill* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Transportörsansvaret

2001/02:255 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Ideella biståndsorganisationer

2001/02:256 av *Helena Bargholtz* (fp) till miljöminister Kjell Larsson
Utvärdering av vindkraften

2001/02:257 av *Per-Samuel Nisser* (m) till miljöminister Kjell Larsson
Avfallsförbränning

2001/02:258 av *Inga Berggren* (m) till miljöminister Kjell Larsson
Myndighetsansvaret och stranderosion

2001/02:259 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Polisinsatsen i Göteborg

2001/02:260 av *Sonja Fransson* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Åtalsunderlåtelse

2001/02:261 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Borgen och hyresavtal

2001/02:262 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Maxtaxan och alternativa verksamheter

2001/02:263 av *Margareta Sandgren* (s) till socialminister Lars Engqvist
Reformen för äldre och funktionshindrade

2001/02:264 av *Ingemar Vänerlöv* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Vänersjöfarten

2001/02:265 av *Johan Pehrson* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Försäkring av företag

2001/02:266 av *Agne Hansson* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Pappersbruket i Silverdalen

2001/02:267 av *Viviann Gerdin* (c) till statsrådet Ingela Thalén
Egenföretagare och sjukersättning

2001/02:268 av *Hans Hoff* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Hushållens kostnader

2001/02:269 av *Désirée Pethrus Engström* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Barns hjärtan

2001/02:270 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Kvinnors rättigheter i Afghanistan

2001/02:271 av *Willy Söderdahl* (v) till miljöminister Kjell Larsson
Kadmiumförbud

2001/02:272 av *Willy Söderdahl* (v) till näringsminister Björn Rosengren
Återväxt av skog

2001/02:273 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Stöd till kvinnors val av arbete

Prot. 2001/02:33
23 november

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 27 november.

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.44.

Förhandlingarna leddes av
andre vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 6 § anf. 29 (del-
vis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 §	Avsägelse	1
2 §	Kompletteringsval	1
3 §	Ny riksdagsledamot, m.m.	1
4 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.	2
5 §	Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid arbetsplenum torsdagen den 22 november	2
	MJU3 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier	2
	BoU2 Överföring av fastighetstillbehör	4
	AU2 Offentliganställdas bisysslor.....	4
	KU5 Anslag som regeringen disponerar och fördelar	5
	KU6 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen.....	5
	KU12 Riksdagens arbetsformer	5
	JuU3 Fortsatt giltighet av 1952 års tvångsmedelslag och lagen om hemlig kameraövervakning	6
	LU1 Underhåll till barn som fyllt 18 år.....	6
	LU3 Revisorer.....	6
	LU4 Internationella frågor om makars och sambors förmögenhetsförhållanden.....	7
	LU5 Likvidation av aktiebolag m.m.	7
6 §	Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005	8
	Lagutskottets betänkande 2001/02:LU2.....	8
	Anf. 1 BERIT ADOLFSSON (m).....	8
	Anf. 2 KJELL ELDENSJÖ (kd).....	10
	Anf. 3 VIVIANN GERDIN (c).....	13
	Anf. 4 KARIN JEPPSSON (s)	15
	Anf. 5 BERIT ADOLFSSON (m) replik.....	18
	Anf. 6 KARIN JEPPSSON (s) replik.....	19
	Anf. 7 BERIT ADOLFSSON (m) replik.....	19
	Anf. 8 KARIN JEPPSSON (s) replik.....	19
	Anf. 9 VIVIANN GERDIN (c) replik.....	19
	Anf. 10 KARIN JEPPSSON (s) replik.....	20
	Anf. 11 VIVIANN GERDIN (c) replik.....	20
	Anf. 12 KARIN JEPPSSON (s) replik.....	20
	Anf. 13 KJELL ELDENSJÖ (kd) replik	20
	Anf. 14 KARIN JEPPSSON (s) replik.....	21
	Anf. 15 KJELL ELDENSJÖ (kd) replik	21
	Anf. 16 KARIN JEPPSSON (s) replik.....	22
	Anf. 17 TANJA LINDERBORG (v).....	22
	Anf. 18 BERIT ADOLFSSON (m) replik.....	25
	Anf. 19 TANJA LINDERBORG (v) replik	25
	Anf. 20 BERIT ADOLFSSON (m) replik.....	26
	Anf. 21 TANJA LINDERBORG (v) replik	26
	Anf. 22 KARIN JEPPSSON (s) replik.....	27

Anf. 23 TANJA LINDERBORG (v) replik.....	27	Prot. 2001/02:33
Anf. 24 ANA MARIA NARTI (fp).....	27	23 november
Anf. 25 TANJA LINDERBORG (v) replik.....	29	
Anf. 26 ANA MARIA NARTI (fp) replik.....	29	
Anf. 27 TANJA LINDERBORG (fp) replik	29	
Anf. 28 ANA MARIA NARTI (fp) replik.....	30	
Anf. 29 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	30	
Anf. 30 TANJA LINDERBORG (v) replik.....	34	
Anf. 31 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	34	
Anf. 32 TANJA LINDERBORG (v) replik.....	34	
Anf. 33 KARIN JEPPSSON (s) replik	34	
Anf. 34 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	35	
Anf. 35 MARIANNE CARLSTRÖM (s).....	35	
Anf. 36 TANJA LINDERBORG (v) replik.....	37	
Anf. 37 ANA MARIA NARTI (fp) replik.....	38	
Anf. 38 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	38	
Anf. 39 ANA MARIA NARTI (fp) replik.....	38	
Anf. 40 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	38	
Anf. 41 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	39	
Anf. 42 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	39	
Anf. 43 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	40	
Anf. 44 MARIANNE CARLSTRÖM (s) replik.....	40	
Anf. 45 CHRISTINA AXELSSON (s).....	40	
Anf. 46 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	42	
Anf. 47 CHRISTINA AXELSSON (s).....	42	
Anf. 48 MARIA WETTERSTRAND (mp).....	42	
Anf. 49 CHRISTINA AXELSSON (s).....	42	
(Beslut skulle fattas den 28 november.)	42	
7 § Bordläggning.....	43	
8 § Anmälan om interpellationer.....	43	
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	44	
10 § Kammaren åtskildes kl. 11.44.....	45	

Prot. 2001/02:33
23 november

Elanders Gotab, Stockholm 2001